

02

Думки і погляди
представників бізнесу
щодо енергоефективності
та енергозбереження

Звіт за результатами соціологічного
опитування дорослого населення
України

Видавець:
Deutsche Gesellschaft für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH Головні
офіси
GIZ: Бонн та Ешборн

GIZ Україна
«Реформи у сфері
енергоефективності», 16б, вул.
Антоновича (Горького),
01004 Київ, Україна
Т +380 44 594 07 60
Ф +380 44 594 07 61
І www.giz.de/ukraine-ua
І www.facebook.com/energyefficiency.ua

у співпраці з МБО «Фонд Східна
Європа»

Місце та рік публікації: Київ, 2020
Дизайн: Андрій Паламарчук
Фото: The Gate Agency

Автори:
Київський міжнародний
інститут соціології,
ГО «Центр «Соціальні
індикатори»

Редактори:
Іма Хренова-Шимкіна, GIZ
Наталія Власюк, GIZ
Вікторія Школьна, GIZ

GIZ несе відповідальність за зміст цієї
публікації.
За дорученням Федерального
міністерства економічного
співробітництва та розвитку (BMZ)

Зміст

Основні результати	4
Інформація про дослідження	10

01

Енергоефективність на підприємствах

1.1. Впровадження енергоефективних заходів на підприємствах	13
1.2. Обізнаність та ставлення до впровадження систем енергоменеджменту на промислових підприємствах	20
1.3. Зацікавленість підприємств у проведенні енергетичного аудиту	24
1.4. Механізми залучення фінансових ресурсів для реалізації проєктів енергоефективності	26

02

Державна політика у сфері енергоефективності

2.1. Обізнаність щодо державної політики у сфері енергоефективності	31
2.2. Зацікавленість підприємств у програмах державної підтримки підвищення енергоефективності	33
2.3. Досвід залучення кредитних коштів під реалізацію проєктів з енергоефективності	38
2.4. Аспекти законодавства, які необхідно вдосконалити для підвищення ефективності споживання енергоресурсів у реальному секторі економіки	42

03

Наявність кадрових ресурсів

3.1. Потреба підприємств у фахівцях у сфері енергоефективності	45
3.2. Потреба в додатковому навчанні фахівців підприємств з питань енергоефективності	47

04

Джерела інформації

4.1. Обізнаність і джерела інформації стосовно енергоефективності	49
4.2. Зацікавленість представників бізнесу в користуванні інформаційним ресурсом щодо енергоефективності	53

05

Обмін досвідом

5.1. Здійснення обміну досвідом у сфері енергоефективності	57
5.2. Участь у публічних заходах у сфері енергоефективності	59
5.3. Участь в освітніх заходах у сфері енергоефективності	60

Основні результати

Енергоефективність на підприємствах

79,7%

Ті чи інші енергоефективні заходи впроваджені на 79,7% усіх підприємств, зокрема – на абсолютній більшості великих (97,3%) та середніх (98,4%), проте лише на 69,6% малих.

43,9%

Основними причинами, чому підприємства не впроваджували енергоефективні заходи, є відсутність потреби (43,9% підприємств, де не були впроваджені енергоефективні заходи) або відсутність коштів на впровадження заходів енергоефективності (43,6%), рідше – недостатність інформації про можливі заходи (15,3%) або відсутність відповідних фахівців на підприємстві (9,4%).

53,8%

У найближчий рік енергоефективні заходи планують впроваджувати трохи більше половини (53,8%) усіх охоплених дослідженням підприємств, зокрема 81,1% великих, 65,6% середніх і 47,1% малих.

79,0%

Енергоефективні заходи, які впровадили найбільший відсоток підприємств, – ощадливе споживання електроенергії (79,0% підприємств, де були впроваджені енергоефективні заходи), заміна старих вікон на енергоефективні (71,2%), встановлення лічильників на різні типи послуг та різні режими надання послуг (65,8%).

Відносно менше підприємств вдаються до зовнішнього утеплення стін (41,2%), зменшення споживання холодної та гарячої води (39,3%), встановлення регуляторів температури на батареї опалення (36,4%) та зменшення споживання газу (34,0%).

На використання альтернативних джерел енергії перейшли 18,7% підприємств, де були впроваджені ті чи інші енергоефективні заходи.

41,7%

Заходи, які підприємства планують впроваджувати у найближчий рік, – зменшення споживання електроенергії (41,7%), використання альтернативних джерел енергії (33,4%), заміна старих вікон на енергоефективні (26,2%), зовнішнє утеплення будівлі (24,5%); відносно менше підприємств планують встановлення лічильників на різні типи послуг (19,1%), скорочення споживання холодної та гарячої води (15,1%), зменшення споживання газу (13,6%) або встановлення регуляторів температури на батареї опалення (10,1% тих підприємств, де планують впроваджувати енергоефективні заходи).

24,6%

Із можливих переваг енергетичного аудиту найчастіше представники підприємств відзначають зменшення витрат на енергію і тепло (24,6% усіх підприємств), дещо рідше – модернізацію виробництва (9,1%). Близько 42,4% підприємств не знають або не змогли назвати переваги проведення енергетичного аудиту.

53,4%

Понад половина (53,4%) підприємств, які не планують впроваджувати енергоефективні заходи у найближчий рік, не здійснюють такі заходи через відсутність коштів, чверть (25,1%) уже запровадили необхідні заходи або не бачать потреби у додаткових заходах, і невелика частина підприємств не планують енергоефективні заходи через недостатність інформації (6,9%) або відсутність кваліфікованого фахівця на підприємстві (1,4%).

22,4%

Переваги впровадження систем енергоменеджменту, які найчастіше відзначають представники бізнесу, – зменшення споживання енергії, тепла (22,4%) і зменшення фінансових витрат (21,4%), відносно рідше – оптимізація виробництва (7,7%) і зменшення негативного впливу на довкілля (5,1%).

41,4%

Зі стандартами у сфері енергоменеджменту обізнані 41,4% усіх охоплених дослідженням підприємств. Серед великих підприємств зі стандартами у сфері енергоменеджменту знайомі три чверті (75,7%), середніх – близько половини (51,6%), малих – близько третини (35,3%).

19,8%

Планують впроваджувати систему енергоменеджменту в найближчий рік близько п'ятої частини (19,8%) підприємств, де наразі система енергоменеджменту не впроваджена, більше серед великих підприємств (47,1%), аніж середніх (13,2%) або малих (21,8%). Планують сертифікувати систему енергоменеджменту на їхньому підприємстві у разі впровадження 60,5%, ні – 30,8%, не знають – 8,7% підприємств.

33,5%

У залученні кредитних коштів для реалізацій проєктів енергоефективності зацікавлені близько третини (33,5%) усіх підприємств. Найбільшою мірою в можливості отримання кредиту для реалізації проєктів енергоефективності зацікавлені великі підприємства, найменшою – малі: серед великих підприємств зацікавлені в залученні кредитних коштів для реалізації проєктів з енергоефективності 51,4%, середніх – 40,6%, малих – 29,4%.

24,0%

Система енергоменеджменту впроваджена на чверті (24,0%) усіх підприємств, зокрема на половині (54,1%) великих, 40,6% середніх і 14,7% малих. Система енергоменеджменту сертифікована на менше ніж третині (29,8%) підприємств, де вона впроваджена, не сертифікована – на 56,0% підприємств, і решта 14,2% вказали, що вони не знають, чи сертифікована система енергоменеджменту на їхньому підприємстві.

Основні результати

75,8%

Абсолютна більшість підприємств (75,8%) для впровадження проєктів або заходів із енергоефективності використовували власні кошти, 10,5% – кошти місцевого бюджету, 5,8% – кредитні кошти банків, 4,8% – кошти державного бюджету. Інші фінансові механізми використовували суттєво менше підприємств (1,2% – кредит від міжнародних організацій, 0,1% – митні пільги, 0,04% – міжнародні проєкти технічної допомоги).

Державна політика у сфері енергоефективності

43,9%

Державну підтримку у вигляді компенсації частини відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів або проєктів стали би використовувати 43,9% підприємств, не стали б – 43,4%, і також 12,7% не змогли дати однозначної відповіді на це запитання.

46,7%

У запитанні, які механізми залучення фінансових ресурсів заплановані для фінансування проєктів у сфері енергоефективності у найближчий рік, майже половина (46,7%) опитаних представників підприємств вказали, що їхнє підприємство планує використовувати власні кошти, 11,1% – кредитні кошти банків, 7,5% – кошти місцевого бюджету, 3,9% – кошти державного бюджету, 2,2% – кредитні кошти міжнародних організацій, 1,3% – міжнародні проєкти технічної допомоги, 0,7% – використання податкових пільг, 0,04% (1 із опитаних підприємств) – послуги компанії ЕСКО.

75,1%

За державною політикою у сфері енергоефективності сліdkують три чверті (75,1%) усіх підприємств, зокрема 94,6% великих, 82,3% середніх і 70,6%

50,0%

Представники бізнесу доволі погано обізнані щодо видів підтримки енергоефективності, які держава надає підприємствам: половина (50,0%) опитаних представників бізнесу не знають жодного виду державної підтримки у сфері енергоефективності.

Із видів державної підтримки, про які вони знають, опитані найчастіше пригадували часткову компенсацію відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів/проєктів (назвали 6,0%), дещо рідше – надання державної підтримки для впровадження систем енергоменеджменту (4,3%), надання фінансової підтримки для здійснення енергоаудиту (2,4%), податкові пільги при ввезенні енергоефективного обладнання (2,0%), митні пільги при ввезенні енергоефективного обладнання (1,8%), та державне замовлення для підготовки фахівців у сфері енергоефективності у ВНЗ (1,8%).

79,7%

Абсолютна більшість підприємств (79,7%) не використовували жодного із видів державної підтримки. Із видів державної підтримки, 2,4% усіх підприємств використовували часткову компенсацію відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів/проєктів, 2,4% користувалися державною підтримкою для впровадження систем енергоменеджменту, 2,2% отримували державну підтримку для здійснення енергоаудиту, 1,9% використовували податкові пільги при ввезенні енергоефективного обладнання, 1,4% – митні пільги при ввезенні енергоефективного обладнання, 0,04% – державне замовлення для підготовки фахівців у ВНЗ у сфері енергоефективності.

21,5%

Поза тим значна частина підприємств зацікавлені у використанні тих чи інших видів державної підтримки у майбутньому: лише 21,5% підприємств не планують використовувати державну підтримку, 10,7% не впевнені, і дві третини (67,8%) назвали певні види державної підтримки, які вони хотіли б використати у майбутньому.

31,8%

Найбільше підприємств висловлюють інтерес до можливості отримання державної фінансової підтримки для впровадження систем енергоменеджменту (31,8% усіх підприємств), податкових пільг при ввезенні енергоефективного обладнання (31,1%), компенсації відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів/проєктів (26,4%), дещо менше – митних пільг при ввезенні енергоефективного обладнання (20,0%), державної фінансової підтримки для здійснення енергоаудиту (17,4%).

Із перелічених варіантів найменший відсоток підприємств вказали, що вони хотіли би використати у майбутньому державне замовлення для підготовки фахівців у ВНЗ у сфері енергоефективності (9,8%).

21,3%

Серед усіх підприємств, охоплених дослідженням, кредитну історію за напрямком реалізації проєктів із модернізації основних фондів (розвиток/реконструкція) мають 21,3%, зокрема серед великих підприємств досвід залучення кредитних коштів мають 45,9%, середніх – 32,8%, малих – 14,7%.

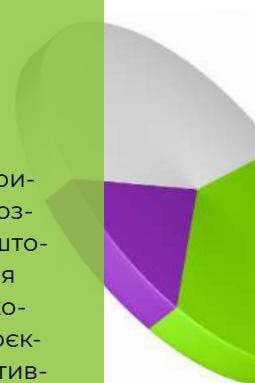
41,3%

Доволі багато підприємств ставляться до програм державної підтримки із недовірою: серед усіх підприємств 41,3% вказали, що вони зовсім або скоріше не довіряють програмам державної підтримки для підприємств, 24,3% – частково довіряють, частково ні, 17,6% – скоріше або повністю довіряють.

Дещо більшою мірою програмам державної підтримки довіряють великі підприємства, аніж середні або малі: середня оцінка довіри програмам державної підтримки для підприємств за шкалою від 1 – зовсім не довіряю до 5 – зовсім довіряю, за відповідями представників великих підприємств склала 3,2 бала, середніх і малих – 2,4 бала.

13,6%

Близько 13,6% усіх підприємств мають досвід у розробленні проєктно-кошторисної документації для залучення кредитних коштів під реалізацію проєктів у сфері енергоефективності, в тому числі серед великих – 29,7%, середніх – 20,3%, малих – 9,8%.

Основні результати

60,0%

Більшість (60,0%) підприємств, які мають кредитну історію або досвід у розробленні проєктно-кошторисної документації для залучення кредитних коштів під реалізацію проєктів у сфері енергоефективності, мають можливість співфінансування проєктів енергоефективності при частковому залученні кредитних ресурсів на такий проєкт, 23,2% – ні, і решта 16,8% не змогли дати однозначну відповідь на це запитання.

Наявність кадрових ресурсів

43,3%

На думку більшості (43,3%) представників бізнесу, фахівців у сфері енергоефективності на ринку достатньо, 32,7% – не достатньо, і 24,0% вказали, що їм важко відповісти на це запитання.

20,6%

Фахівців у сфері енергоефективності потребують 20,6% підприємств, зокрема 40,5% великих, 23,4% середніх, та 18,6% малих підприємств.

52,8%

Вказали, що фахівці їхнього підприємства потребують додаткового навчання з питань енергоефективності, близько половини (52,8%) усіх підприємств, зокрема 64,3% великих, 70,8% середніх та 37,5% малих.

Джерела інформації

47,4%

Найбільш популярними телеканалами, які дивляться представники бізнесу для отримання інформації про енергоефективність, є «1+1» (цей канал дивляться 47,4% тих, хто вказав, що отримує інформацію про енергоефективність із телеканалів), «Інтер» (45,2%), ICTV (37,8%) та «Україна» (34,3%).

61,6%

Більшість опитаних представників підприємств (61,6%) оцінюють власний рівень обізнаності у питаннях енергозбереження як високий, і 36,0% вважають себе недостатньо обізнаними із цих питань. Вищою мірою в питаннях енергозбереження обізнані представники великих підприємств (знають достатньо або мають вичерпні знання 89,2%), аніж середніх (56,3%) або малих (63,7%).

67,1%

Основними джерелами інформації про енергоефективність для підприємств є новинні інтернет-сайти (із цього джерела інформацію про енергоефективність отримують 67,1%) та законодавчі або нормативно-правові акти (42,8%). Відносно менше представників бізнесу отримують інформацію про енергоефективність із соціальних мереж (27,9%), від колег, знайомих (25,2%), найменше – із телебачення (16,2%), газет або журналів (16,0%), радіо (7,5%).

67,5%

Із соціальних мереж, найбільш популярними джерелами інформації про енергоефективність є YouTube (отримують інформацію про енергоефективність 67,5% тих, хто серед джерел інформації вказав соціальні мережі) та Facebook (53,7%).

Оцінюючи різні характеристики сайту за шкалою від 1 – дуже погано до 5 – дуже добре, зручність сайту опитані користувачі в середньому оцінили на 4,1 бала, простоту використання – 4,1, повноту інформації про енергоефективність для бізнесу – 3,8, оформлення – 3,8, повноту інформації про енергоефективність для населення – 3,7 бала.

68,1%

Понад двох третин (68,1%) представників підприємств вказали, що вони користувалися б ресурсом, на якому зібрана вся актуальна інформація про енергоефективність в Україні і на підприємствах зокрема.

33,6%

Із запропонованого переліку тем, найбільше представників бізнесу хотіли би бачити на такому ресурсі, – державні програми енергозбереження для підприємств (33,6% тих, хто вказав, що вони користувалися б ресурсом з питань енергоефективності), новини у сфері енергоефективності (33,6%), інформацію про способи збереження тепла, енергії, води для підприємств (23,6%), статистичні дані щодо споживання тепла, енергії, води підприємствами (18,5%).

Обмін досвідом

41,0%

Близько 41,0% підприємств здійснюють обмін досвідом у сфері енергоефективності із підприємствами своєї галузі; серед великих підприємств обмін досвідом здійснюють 75,7%, середніх – 48,4%, малих – 36,3%.

58,5%

Понад половина (58,5%) підприємств, без суттєвої різниці між підприємствами різних категорій, висловили готовність поширювати інформацію про власні успішні практики енергоефективності для підприємств своєї галузі, 31,8% – ні.

28,9%

Участь у публічних заходах у сфері енергоефективності (конференціях, форумах тощо) беруть 28,9% підприємств, зокрема 59,5% великих, 45,3% середніх і 19,6% малих.

26,5%

В освітніх заходах у сфері енергоефективності беруть участь 26,5% підприємств; серед великих підприємств участь в освітніх заходах брали 56,8%, середніх – 32,8%, малих – 22,5%.

Інформація про дослідження

Фонд Східна Європа

Опитування проводилося Київським міжнародним інститутом соціології (KMIC) у партнерстві з ГО «Центр «Соціальні індикатори» на замовлення Міжнародної благодійної організації «Фонд Східна Європа», яка виконує проєкт «Розвиток цифрової платформи з енергоефективності та виконання заходів з енергоефективності в будівлях центральних органів виконавчої влади України», який, у свою чергу, фінансується коштом проєкту «Реформи у сфері енергоефективності в Україні», що впроваджується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH за дорученням уряду Німеччини.

Мета

Метою опитування було визначити рівень обізнаності представників бізнесу у питаннях енергоефективності (зокрема, щодо систем енергоменеджменту), вивчити зацікавленість представників бізнесу у програмах державної підтримки підвищення енергоефективності у виробничій сфері та виявити найзручніші для респондентів канали отримання інформації з питань енергоефективності.

Вибірка

Дослідження охоплює всі регіони України. За видом діяльності, до вибірки включені підприємства переробної промисловості (КВЕД: секція С, розділи 10–32), підприємства, які здійснюють постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря (КВЕД: секція D, розділ 35, група 35.30) та підприємства, які здійснюють збір, очищення та постачання води (КВЕД: секція E, розділ 36, група 36.00).

Кількість

Метод

Опитування проводилося з 4 по 13 травня 2020 року методом телефонного інтерв'ю (CATI).

Загалом було опитано представників 203 підприємств, зокрема 37 великих, 64 середніх і 102 малих підприємств. Аби розподіл опитаних відповідав фактичному розподілу підприємств за категорією (великі, середні, малі), дані опитування були зважені.

Для визначення категорії підприємства (велике, середнє чи мале) використовувалися наступні критерії:

- Велике: середня кількість працівників на підприємстві за календарний рік перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро;
- Середнє: середня кількість працівників на підприємстві за календарний рік коливається у межах 50–250 осіб і дохід від будь-якої діяльності знаходиться у межах, еквівалентних 10–50 мільйонам євро;
- Мале: середня кількість працівників на підприємстві за календарний рік не перевищує 50 осіб і річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро.

Респондентами опитування були ті працівники підприємств, хто відповідає та приймає рішення щодо питань енергоефективності на підприємстві.

01

Енергоефективність на підприємствах

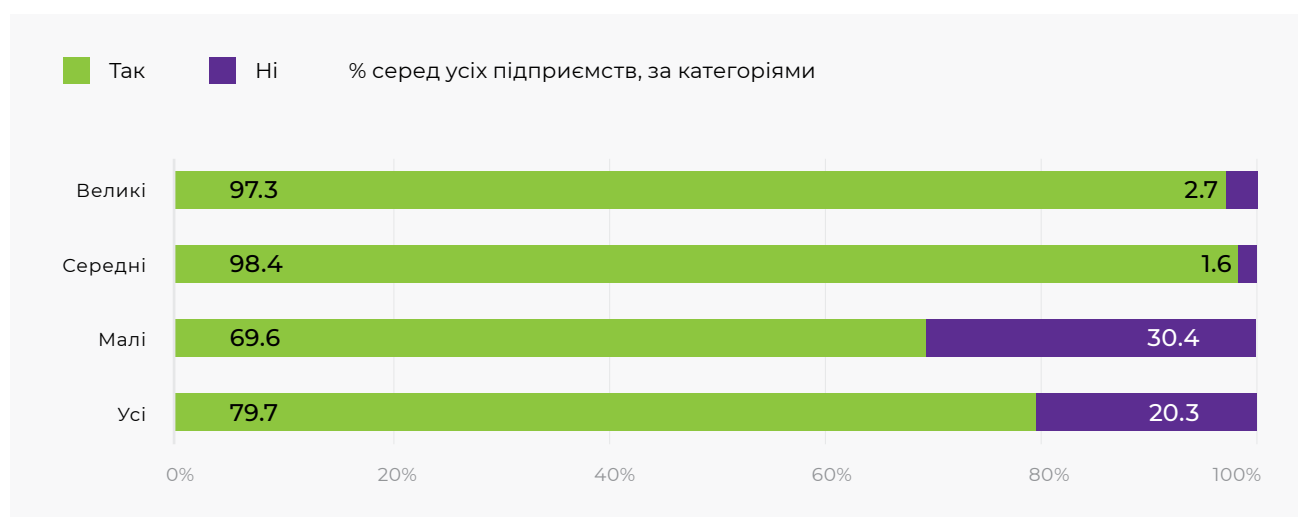
Впровадження енергоефективних заходів на підприємствах

За даними опитування, енергоефективні заходи впроваджені на **79,7%** підприємств, охоплених дослідженням¹ (Діаграма 1.1)

Відсоток підприємств, де були впроваджені енергоефективні заходи, суттєво вищий серед великих та середніх підприємств, аніж серед малих: якщо на великих і середніх підприємствах енергоефективні заходи впроваджені практично на усіх підприємствах (97,3% великих, 98,4% середніх), то серед малих підприємств енергетичні заходи впроваджували на трохи більше двох третин (69,6%).

Діаграма 1.1.

Чи впроваджували Ви у себе на підприємстві енергоефективні заходи?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Найбільш поширеними енергоефективними заходами, які впроваджують підприємства, є ощадливе споживання електроенергії (серед підприємств, де були впроваджені енергоефективні заходи, такі заходи впровадили 79,0%; діаграма 1.2), заміна старих вікон на енергоефективні (71,2%) і встановлення лічильників на різні типи послуг та різні режими надання послуг (65,8%). Відносно менше підприємств вдаються до зовнішнього утеплення стін (41,2% тих, хто впроваджував ті чи інші енергоефективні заходи на підприємстві), зменшення споживання холодної та гарячої

¹ До вибірки дослідження включені підприємства переробної промисловості, підприємства, які здійснюють постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря та підприємства, які здійснюють збір, очищення та постачання води.

води (39,3%), встановлення регуляторів температури на батареї опалення (36,4%) та зменшення споживання газу (34,0%). Навіть якщо припустити, що у своїх відповідях респонденти можуть дещо завищувати частку витрат, яка припадає на комунальні платежі, очевидно, що ці витрати є вельми суттєвими для більшості домогосподарств. Альтернативні джерела енергії використовують 18,7% підприємств, де були впроваджені ті чи інші енерго-ефективні заходи (за відповідями опитаних, більшість підприємств, які використовують альтернативні джерела, для отримання енергії використовують виробництво пального з рослинної сировини, рідше – теплонасос, фотовольтаїчні системи, геліоколектори, вітрові установки або виробництво біогазу).

Діаграма 1.2.

Які енергоефективні заходи Ви впровадили у себе на підприємстві?

Примітка: Наведено відсоток до тих підприємств, де були впроваджені енергоефективні заходи (n=170). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

Інші енергоефективні заходи на підприємствах, які назвали опитані: модернізація, заміна старого обладнання на більш енергоефективне, використання енергозберігаючого устаткування, технологій (енергозберігаюче промислове обладнання, заміна старих бойлерів, насосів, заміна газового котла, тощо, акумуляторні батареї на електронавантажувачах, подвійне використання енергетичного ресурсу, регулятор температури теплоносія, частотні перетворювачі енергії, компенсатор реактивної потужності, економайзер на котельні тощо), перехід на інші види палива (перехід на твердопаливний котел, відмова від газу тощо), зміна системи опалення або кондиціонування (автономне опалення, регулятори і вентилятори для опалення, використання енергоефективних кондиціонерів, встановлення рекуператорів на систему вентиляції приміщень тощо), організаційні заходи (бесіди із працівниками стосовно економії), моніторинг та аналіз енергоспоживання (облік за підрозділами, використання системи ЛУЗОД) та ін.

За даними опитування, великі підприємства в середньому впроваджують більше енергоефективних заходів, ніж менші підприємства:

представники великих підприємств, де впроваджені енергоефективні заходи, в середньому назвали 5,7 впроваджених у них на підприємстві заходів, представники середніх підприємств – 4,5 заходів, малих – 3,7 заходів.

Зокрема, серед великих підприємств значно більший відсоток тих, хто зменшив споживання холодної та гарячої води (такі енергоефективні заходи запровадили 72,2% серед великих, 49,2% серед середніх і 31,0% серед малих підприємств, де були впроваджені енергоефективні заходи), зменшив споживання газу (72,2% великих, 46,0% середніх, 23,9% малих), здійснив зовнішнє утеплення (69,4% великих, 46,0% середніх, 36,6% малих) або перейшов на використання альтернативних джерел енергії (36,1% великих, 22,2% середніх, 15,5% малих).

Щодо інших заходів (зменшення споживання електроенергії, заміна вікон, встановлення лічильників на різні типи послуг та встановлення регуляторів температури на батареї опалення) різниця між різними категоріями підприємств не є статистично значимою (на рівні 0,05).

Діаграма 1.3.

Чому енергоефективні заходи не впроваджувалися?

Примітка: Наведено відсоток до тих підприємств, де не були впроваджені енергоефективні заходи (кількість опитаних n=33). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

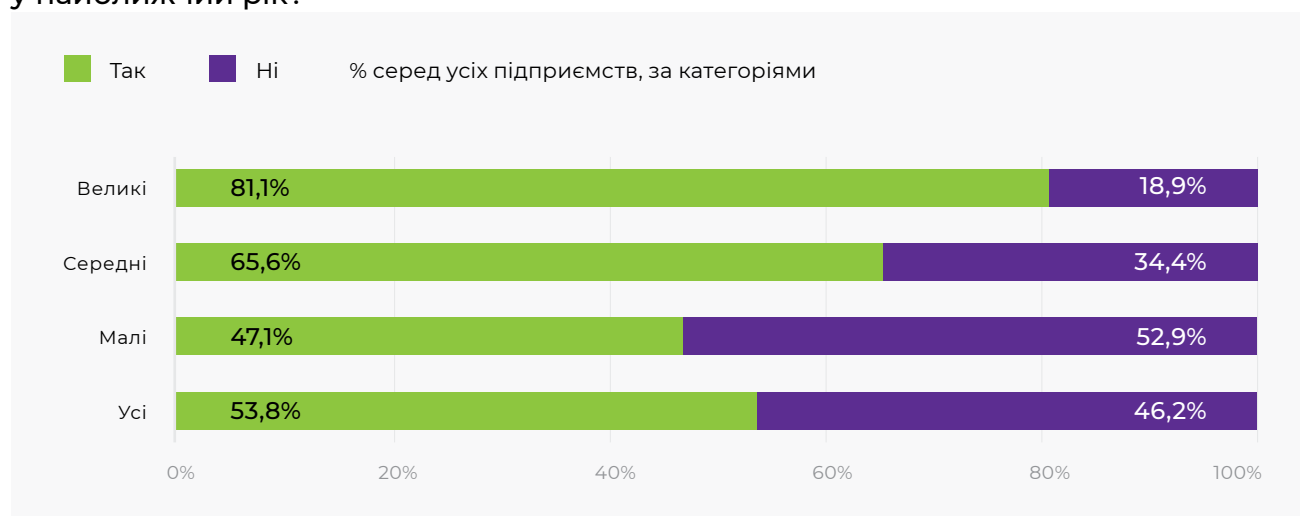
Основними причинами, чому підприємства не впроваджували енергоефективні заходи, є відсутність потреби (43,9% підприємств, де не були впроваджені енергоефективні заходи) або відсутність коштів на впровадження заходів енергоефективності (43,6%). Суттєво рідше причинами, чому енергоефективні заходи не впроваджувалися, є недостатність інформації про можливі заходи (15,3%) і відсутність відповідних фахівців на підприємстві (9,4%); (Діаграма 1.3). Інші причини, чому енергоефективні

заходи не впроваджувалися на їхньому підприємстві, які називали опитані, – немає такої можливості через особливості приміщення (пам'ятка архітектури, орендоване приміщення), заходи, які вони могли б впровадити, не дають відчутної економії, а на докорінну модернізацію немає коштів (працюють на старому обладнанні, немає сенсу) та подібні.

У найближчий рік енергоефективні заходи планують впроваджувати трохи більше половини (53,8%) усіх охоплених дослідженням підприємств, зокрема 81,1% великих, 65,6% середніх і 47,1% малих підприємств (Діаграма 1.4).

Діаграма 1.4.

Чи збираєтеся Ви впроваджувати енергоефективні заходи у себе на підприємстві у найближчий рік?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Із енергоефективних заходів, найбільше підприємств у найближчий рік планують працювати над зменшенням споживання електроенергії (вимкнення ламп, зменшення використання електроприладів, встановлення енергозберігаючих ламп тощо) –

такі заходи планують 41,7% тих підприємств, де планують впроваджувати енергоефективні заходи. Окрім цього, третина підприємств, де планують впроваджувати енергоефективні заходи, планують використання альтернативних джерел енергії (33,4%), чверть – заміну старих вікон на енергоефективні (26,2%) або зовнішнє утеплення будівлі (24,5%), п'ята частина – встановлення лічильників на різні типи послуг (19,1%), і відносно найменше підприємств із вказаного переліку планують скорочення споживання холодної та гарячої води (15,1%), зменшення споживання газу (13,6%) або встановлення регуляторів температури на батареї опалення (10,1%) (Діаграма 1.5).

Інші енергоефективні заходи, які планують підприємства, – заміна обладнання, модернізація (встановлення нового енергоефективного обладнання замість застарілого, заміна насосних агрегатів, модернізація котлів, встановлення електродвигунів меншої потужності, реконструкція очисних споруд, заміна великих котлів на малі автоматичні тощо), а також інформаційні заходи, перегляд графіку роботи підприємства залежно від вартості електроенергії для різних часових періодів та ін. Із альтернативних джерел енергії, використання яких планують впроваджувати підприємства, доволі багато підприємств планують встановлення сонячних панелей (геліоколекторів).

Діаграма 1.5.

Які енергоефективні заходи Ви плануєте впроваджувати у себе на підприємстві?

Примітка: Наведено відсоток до тих підприємств, де планують впроваджувати енергоефективні заходи у найближчий рік (кількість опитаних n=120). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

Середня кількість заходів, які планують впроваджувати підприємства у найближчий рік, становить 2,3, без статистично значимої різниці між підприємствами різних категорій (великі підприємства в середньому назвали 2,5 запланованих заходів, середні – 2,6, малі – 1,9; різниця не значима на рівні 0,05).

За даними опитування, великі та середні підприємства дещо частіше планують зменшення споживання газу, аніж малі (серед запланованих заходів назвали 23,3% великих підприємств, 26,2% середніх і лише 4,2% малих), проте щодо інших енергоефективних заходів, які заплановані, статистично значимої різниці між великими, середніми та малими підприємствами дослідження не фіксує.

Понад половина (53,4%) підприємств, які не планують впроваджувати енергоефективні заходи у найближчий рік, не здійснюють такі заходи через відсутність коштів, чверть (25,1%) уже запровадили необхідні заходи або не бачать потреби у додаткових заходах, і невелика частина підприємств не планують енергоефективні заходи через недостатність інформації (6,9%) або відсутність кваліфікованого фахівця на підприємстві (1,4%); (Діаграма 1.6).

Діаграма 1.6.

Чому не плануєте впроваджувати енергоефективні заходи?

Примітка: Наведено відсоток до тих підприємств, де не планують впроваджувати енергоефективні заходи у найближчий рік (кількість опитаних n=83). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

Інші причини, які назвали опитані, – потреба в докорінній модернізації, заміні усього обладнання, яка не окупиться зменшенням споживання енергоресурсів, відсутність або непослідовність державної політики щодо впровадження енергоефективних заходів на підприємствах, непевність щодо майбутньої діяльності підприємства через карантинні заходи тощо.

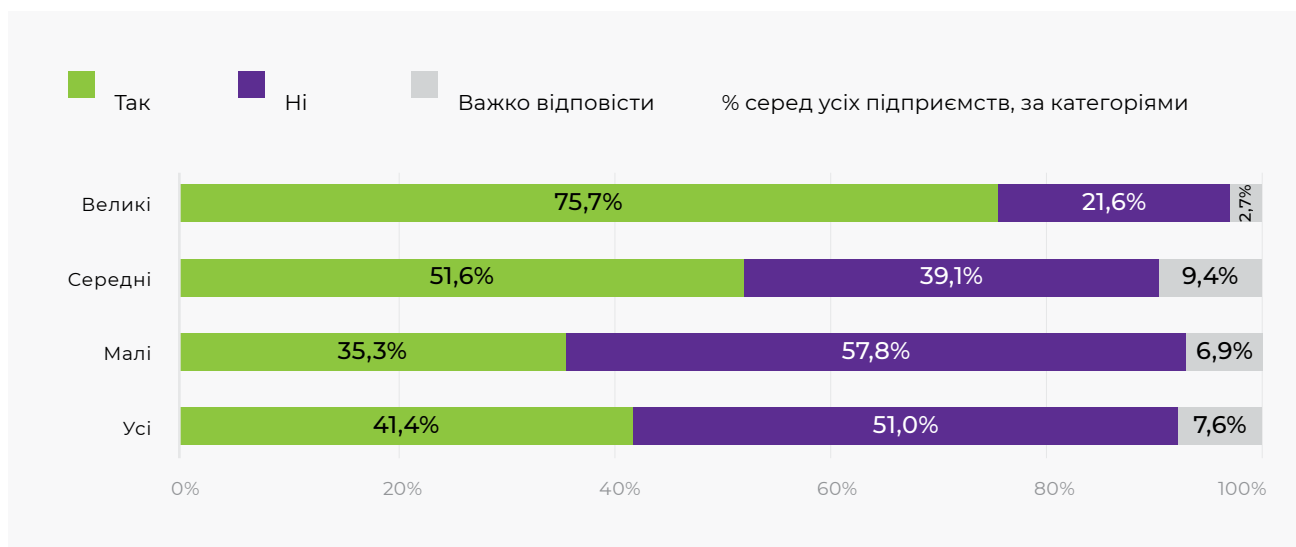
Обізнаність та ставлення до впровадження систем енергоменеджменту на промислових підприємствах

Зі стандартами у сфері енергоменеджменту обізнані 41,4% усіх охоплених дослідженням підприємств.

Найбільшою мірою обізнаними у цьому аспекті є великі підприємства: серед великих підприємств із стандартами у сфері енергоменеджменту знайомі три чверті (75,7%), середніх – близько половини (51,6%), малих – близько третини (35,3%) підприємств (Діаграма 1.7).

Діаграма 1.7.

Чи знайоме Ваше підприємство зі стандартами у сфері енергоменеджменту?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Серед переваг впровадження систем енергоменеджменту представники підприємств найчастіше відзначають зменшення споживання енергії, тепла (22,4%) і зменшення фінансових витрат (21,4%), відносно рідше – оптимізацію виробництва (7,7%) і зменшення негативного впливу на довкілля (5,1%); (Діаграма 1.8).

Діаграма 1.8.

Які переваги впровадження систем енергоменеджменту на підприємствах Ви можете назвати?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств (кількість опитаних n=203). Варіанти відповідей респондентам не зачитувалися; відповідь респондента кодувалася інтерв'юером. Респонденти могли дати декілька варіантів відповідей. Названі переваги впорядковані за зменшенням частоти згадок.

Інші можливі переваги впровадження систем енергоменеджменту, які відзначали представники підприємств, – раціональне споживання ресурсів, оптимізація витрат (аналіз стану підприємства й усунення недоліків), зменшення вартості продукції, зменшення шкідливого впливу на здоров'я працівників, соціальна відповідальність бізнесу та ін.

Значна частина представників підприємств вказали, що вони не знають або не можуть назвати переваги впровадження систем енергоменеджменту (45,2%).

За даними опитування, система енергоменеджменту впроваджена на чверті (24,0%) усіх підприємств, охоплених дослідженням. Систему енергоменеджменту суттєво частіше впроваджують великі або середні підприємства, аніж малі: серед охоплених дослідженням підприємств система енергоменеджменту впроваджена на половині (54,1%) великих, 40,6% середніх і 14,7% малих підприємств (діаграма 1.9).

Більшість підприємств, які впровадили систему енергоменеджменту, зробили це порівняно нещодавно,

до того ж пік припадає на 2018–2019 роки: у 2018–2019 році впровадили систему енергоменеджменту близько половини (54,3%) тих, хто вказав дату впровадження, у 2020 році – 3,7%, і решта 42,0% – за період із 1990 по 2017 роки.

Діаграма 1.9.

Чи впроваджена система енергоменеджменту на Вашому підприємстві?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

За словами опитаних представників підприємств, система енергоменеджменту сертифікована на менше ніж третині (29,8%) підприємств, де вона впроваджена, не сертифікована – на 56,0% підприємств, і решта 14,2% вказали, що вони не знають, чи сертифікована система енергоменеджменту на їхньому підприємстві.

Планують впроваджувати систему енергоменеджменту в найближчий рік близько п'ятої частини (19,8%) підприємств, де наразі система енергоменеджменту не впроваджена, більше серед великих підприємств (47,1%), аніж середніх (13,2%) або малих (21,8%); (Діаграма 1.10).

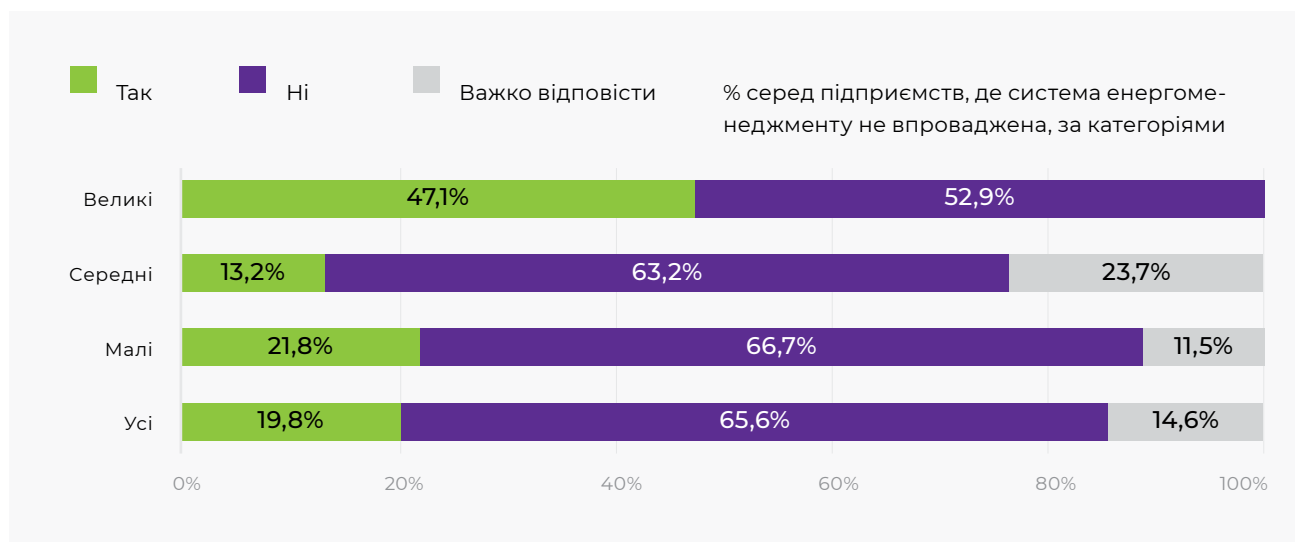

Ті, хто не впровадив і не планує впроваджувати систему енергоменеджменту на підприємстві, найчастіше пояснювали це відсутністю потреби (немає необхідності, є важливіші завдання, вважають, що їм це не потрібно, самі бачать, що потрібно, а що ні тощо) або відсутністю коштів (додаткові гроші на впровадження системи енергоменеджменту не виділяються, дороге обладнання, немає коштів тощо). Частина представників підприємств відзначили, що вони не планують впроваджувати систему енергоменеджменту, оскільки не знали або не задумувалися про це (не порушували таке питання, нічого не знаємо про це тощо). В поодиноких випадках представники підприємств відзначали, що вони не планують впроваджувати систему енергоменеджменту через відсутність спеціалістів (нікому займатися цим питанням), проблеми в роботі підприємства (кризовий стан підприємства, невизначеність перспектив роботи підприємства через карантинні заходи), плани щодо приватизації підприємства та ін.

Планують сертифікувати систему енергоменеджменту на їхньому підприємстві у разі впровадження 60,5%, ні – 30,8%, не знають – 8,7% підприємств. Ті, хто не планує сертифікувати систему енергоменеджменту у разі впровадження, пояснюють таке рішення відсутністю потреби в сертифікації або відсутністю коштів (немає сенсу в сертифікації, немає необхідності, марно витрачені гроші, немає грошей тощо).

Діаграма 1.10.

Чи плануєте Ви впроваджувати систему енергоменеджменту на Вашому підприємстві у найближчий рік?

Примітка: Наведено відсоток до тих підприємств, де не впроваджена система енергоменеджменту, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=17 для великих, n=38 для середніх і n=87 для малих підприємств; усього n=142).

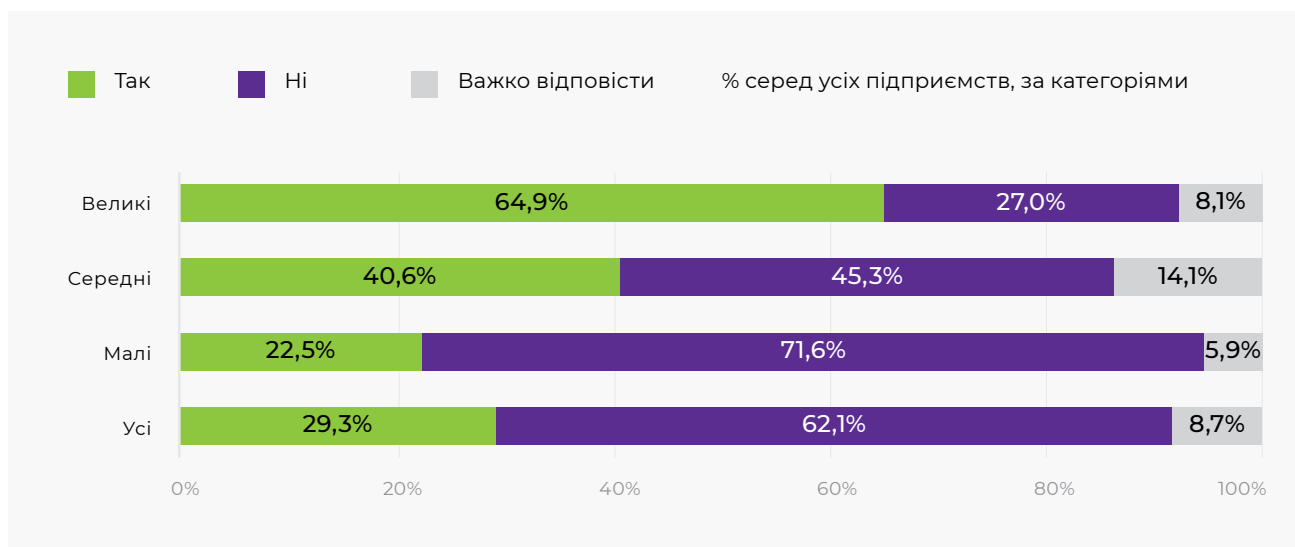
Зацікавленість підприємств у проведенні енергетичного аудиту

За даними опитування, у проведенні енергетичного аудиту зацікавлені менше третини (29,3%) усіх охоплених дослідженням підприємств.

У такого роду експертизі насамперед зацікавлені великі та середні підприємства, аніж малі: серед великих підприємств у проведенні енергетичного аудиту зацікавлені 64,9%, середніх – 40,6%, малих – 22,5% (Діаграма 1.11).

Діаграма 1.11.

Чи зацікавлене Ваше підприємство у проведенні енергетичного аудиту?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Підприємства, які не зацікавлені у проведенні енергетичного аудиту, серед причин чому відзначали, що вони не потребують таких послуг (самі можуть оцінити власні недоліки, мають власного фахівця/відділ, який здійснює аудит, уже проводили аудит в минулому, не мають енергопотужного обладнання і споживають відносно небагато тощо), не мають коштів або не вважають енергетичний аудит доцільним і ефективним.

Із можливих переваг енергетичного аудиту найчастіше представники підприємств відзначають зменшення витрат на енергію і тепло (24,6% усіх підприємств), дещо рідше – модернізацію виробництва (9,1%).

Інші переваги енергетичного аудиту, які називали опитані, – те, що аудит дозволяє виявити неефективні процеси, втрати теплової та електроенергії на підприємстві, нераціональні витрати, задля подальшого усунення недоліків, дає нові ідеї щодо економії енергоресурсів, допомагає зменшити затрати, зменшити собівартість продукції чи послуг тощо.

Близько 42,4% підприємств не знають або не змогли назвати переваги проведення енергетичного аудиту. Відсоток тих, хто не бачить переваг енергетичного аудиту, суттєво вищий серед малих підприємств, ніж серед великих: серед малих підприємств жодних переваг енергетичного аудиту не змогли назвати 48,0%, середніх – 31,3%, великих – 16,2%.

Діаграма 1.12.

Які переваги проведення енергетичного аудиту Ви можете назвати?

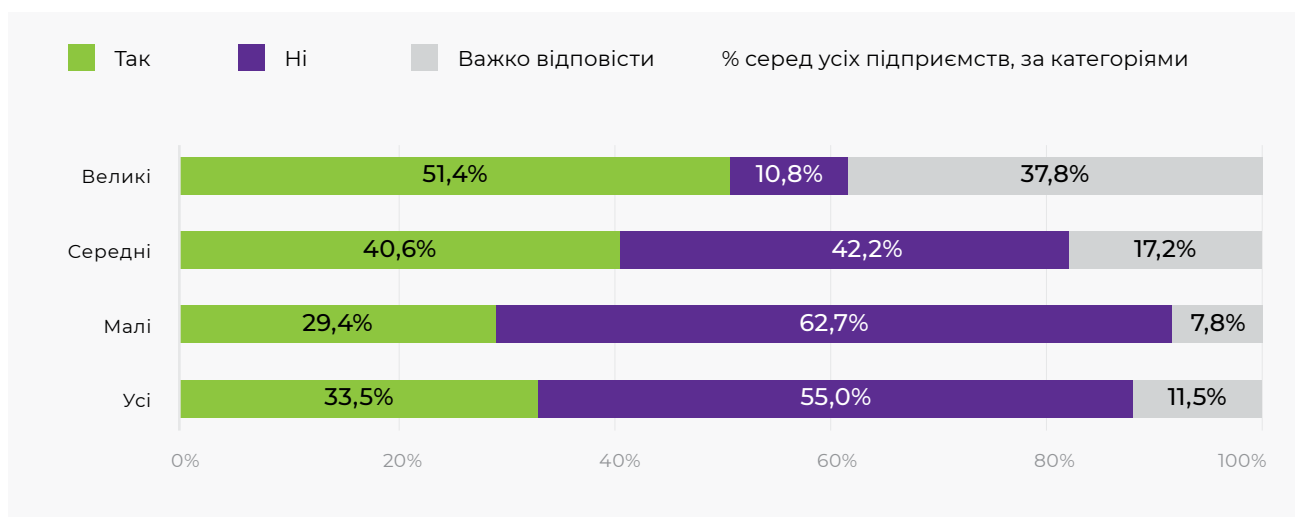
Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств (кількість опитаних n=203). Варіанти відповідей респондентам не зачитувалися; відповідь респондента кодувалася інтерв'юером. Респонденти могли дати декілька варіантів відповідей. Названі переваги впорядковані за зменшенням частоти згадок.

Механізми залучення фінансових ресурсів для реалізації проєктів енергоефективності

За даними опитування, близько третини (33,5%) усіх підприємств зацікавлені у залученні кредитних коштів для реалізації проєктів енергоефективності, 55,0% – ні, і 11,5% не мають однозначної відповіді щодо цього (Діаграма 1.13).

Діаграма 1.13.

Чи зацікавлене Ваше підприємство у залученні кредитних коштів для реалізації проєктів енергоефективності?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Найбільшою мірою в можливості отримання кредиту для реалізації проєктів енергоефективності зацікавлені великі підприємства, найменшою – малі: серед великих підприємств зацікавлені в залученні кредитних коштів для реалізації проєктів з енергоефективності 51,4%, середніх – 40,6%, малих – 29,4%.

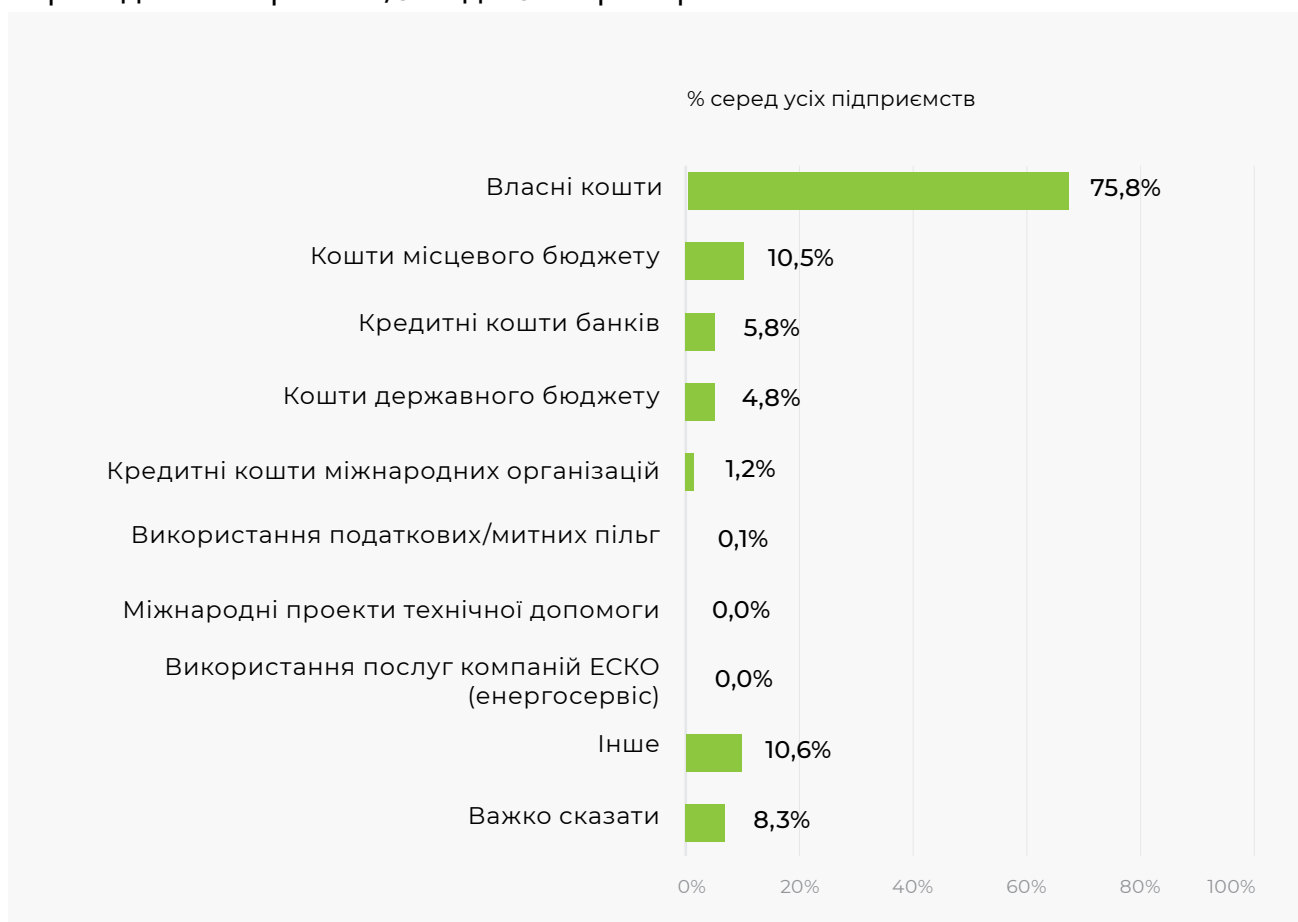
Великі та середні підприємства, які не зацікавлені в залученні кредитних коштів, найчастіше серед причин, чому так, відзначали, що вони мають достатньо власних коштів для реалізації проєктів з енергоефективності.

Натомість малі підприємства частіше відзначали, що вони не мають можливості або остерігаються брати кредити через великі відсотки, відсутність гідних програм кредитування енергоефективності, труднощі із поверненням кредиту тощо.

Абсолютна більшість підприємств (75,8%) для впровадження проєктів або заходів із енергоефективності використовували власні кошти, 10,5% – кошти місцевого бюджету, 5,8% – кредитні кошти банків, 4,8% – кошти державного бюджету. Кредит від міжнародних організацій використовували близько 1,2% підприємств, податкові митні пільги – 0,1% (2 із усіх опитаних підприємств), міжнародні проєкти технічної допомоги – 0,04% (1 із усіх опитаних). Послуги компанії ЕСКО не назвав ніхто з опитаних представників підприємств (діаграма 1.14).

Діаграма 1.14.

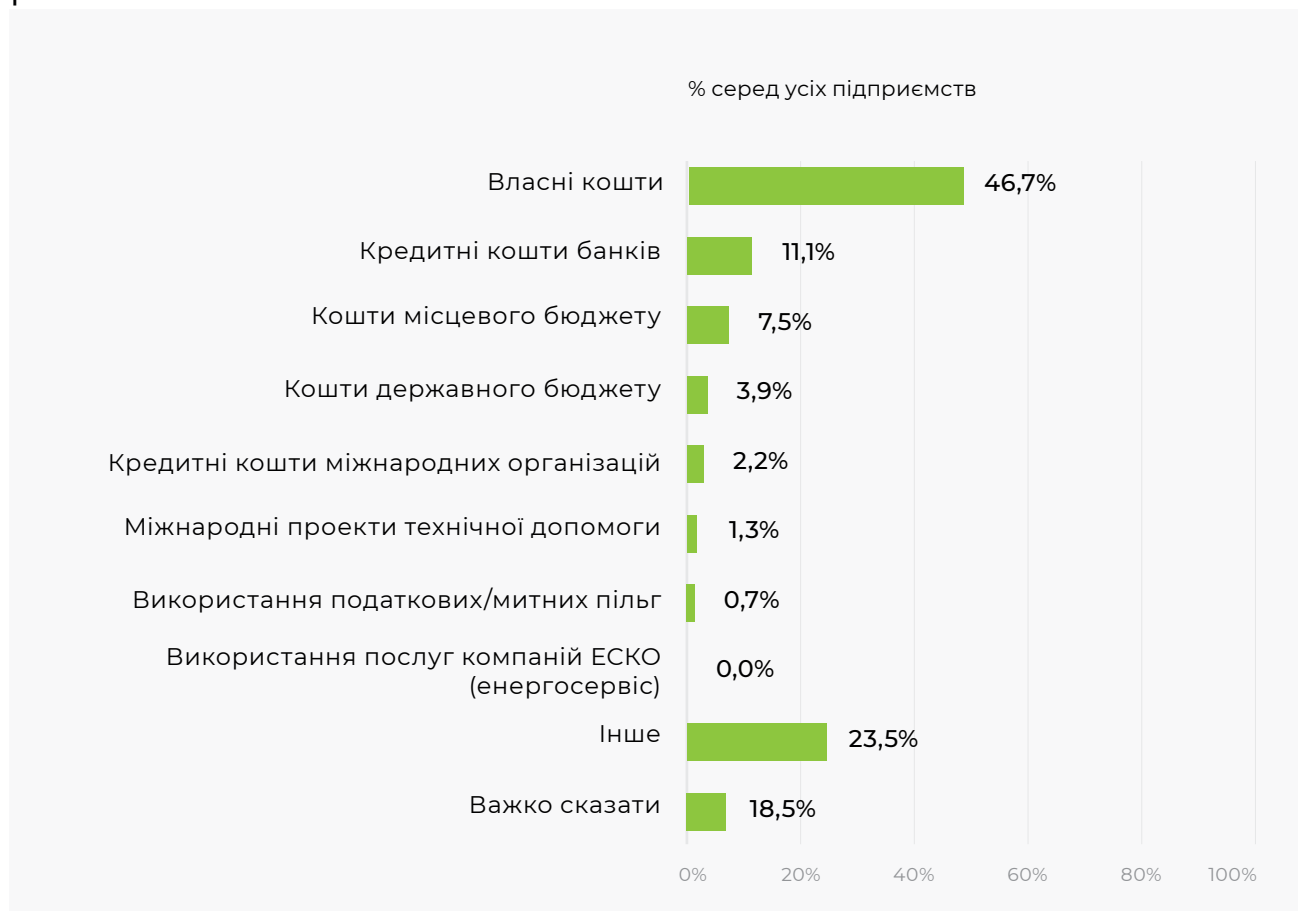
Які фінансові механізми використовувались Вашим підприємством для впровадження проєктів/заходів з енергоефективності?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств (кількість опитаних n=203). Респонденти могли дати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

Діаграма 1.15.

Які механізми залучення фінансових ресурсів заплановані до впровадження на Вашому підприємстві для проєктів у сфері енергоефективності на найближчий рік?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств (кількість опитаних n=203). Респонденти могли дати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

За даними опитування, власні кошти на впровадження проєктів з енергоефективності використовує абсолютна більшість підприємств, не залежно від розміру

(цей варіант вказали 73,0% великих підприємств, 85,9% середніх і 70,6% малих, різниця не є статистично значимою на рівні 0,05).

Різниця між підприємствами різних категорій існує лише щодо використання кредитних коштів банків: банківські кредити для впровадження проєктів з енергоефективності використовували чверть (24,3%) великих підприємств, порівняно із 4,7% середніх і 5,9% малих. Щодо використання інших фінансових механізмів різниця між великими, середніми та малими підприємствами не є статистично значимою на рівні 0,05.

У запитанні, які механізми залучення фінансових ресурсів заплановані для фінансування проєктів у сфері енергоефективності на найближчий рік, майже половина (46,7%) опитаних представників підприємств вказали, що їхнє підприємство планує використовувати власні кошти, 11,1% – кредитні кошти банків, 7,5% – кошти місцевого бюджету, 3,9% – кошти державного бюджету, 2,2% – кредитні кошти міжнародних організацій, 1,3% – міжнародні проєкти технічної допомоги, 0,7% – використання податкових пільг, 0,04% (1 із опитаних підприємств) – послуги компанії ЕСКО (діаграма 1.15).

За даними опитування, великі підприємства дещо частіше планують залучення кредитних коштів банків (27,0% великих підприємств, 10,9% середніх, 10,8% малих), великі і середні – кредитні кошти державного бюджету (5,4% великих, 9,4% середніх, 1,0% малих), хоча в іншому різниця між підприємствами різних категорій не є суттєвою (відмінності – у межах похибки).

02

Державна політика у сфері енергоефективності

Обізнаність щодо державної політики у сфері енергоефективності

За даними дослідження, підприємства, особливо – великі, у більшості цікавляться державною політикою у сфері енергоефективності: за відповідями респондентів, за державною політикою у сфері енергоефективності слідкують три чверті (75,1%) усіх підприємств, зокрема 94,6% великих, 82,8% середніх і 70,6% малих (Діаграма 2.1).

Ті, хто вказав, що їхнє підприємство не слідкує за державною політикою у сфері енергоефективності, серед причин, чому так, найчастіше вказували, що вони не вірять, що держава може запропонувати ефективну допомогу на вигідних для підприємства умовах (державна політика не допомагає підприємствам, немає сенсу, не вірять в ефективність державних програм тощо) або не знали, що така політика існує (не цікавилися, не знали, що таке є, тощо).

Діаграма 2.1.

Чи слідкує Ваше підприємство за державною політикою у сфері енергоефективності?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Попри те, що більшість підприємств виявляють інтерес до державної політики у сфері енергоефективності, значна частина (50,0%) опитаних представників бізнесу не змогли пригадати жодного виду державної підтримки у сфері енергоефективності.

Із видів державної підтримки, про які вони знають, опитані найчастіше пригадували часткову компенсацію відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів/проектів (назвали 6,0%), дещо рідше – надання державної підтримки для впровадження систем енергоменеджменту (4,3%), надання фінансової підтримки для здійснення енергоаудиту (2,4%), податкові пільги при ввезенні енергоефективного обладнання (2,0%), митні пільги при ввезенні енергоефективного обладнання (1,8%) і державне замовлення для підготовки фахівців у сфері енергоефективності у ВНЗ (1,8%).

Серед інших відповідей опитані відзначали кредитні програми (доступні кредити 5–7–9%, кредити на будівництво сонячних станцій, утеплення, тощо), зелений тариф, заміна вікон, опалювальних котлів з газу на тверде паливо та ін. Частина опитаних вказали, що, на їхню думку, держава не надає жодної підтримки.

Діаграма 2.2.

Які види державної підтримки Ви можете назвати?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств (кількість опитаних n=203). Варіанти відповідей респондентам не зачитувалися; відповідь респондента кодувалася інтерв'юером. Респонденти могли дати декілька варіантів відповідей. Названі види підтримки впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

Великі підприємства дещо більше обізнані про існування податкових пільг при ввезенні енергоефективного обладнання (цей вид державної підтримки назвали 13,5% представників великих підприємств, 1,6% середніх, 2,0% малих), хоча в іншому різниця в обізнаності стосовно наявних видів державної підтримки у сфері енергоефективності між великими, середніми та малими підприємствами невелика (відмінності – у межах похибки).

Зацікавленість підприємств у програмах державної підтримки підвищення енергоефективності

За даними опитування, абсолютна більшість підприємств (79,7%) не використовували жодного із видів державної підтримки, і ще 7,9% вказали, що вони не знають, чи використовувало підприємство якісь види державної підтримки або які саме види використовувало (Діаграма 2.3).

Певні види державної підтримки, які використовувало їхнє підприємство, назвали 12,3%, зокрема 2,4% усіх підприємств використовували часткову компенсацію відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів/проектів, 2,4% користувалися державною підтримкою для впровадження систем енергоменеджменту, 2,2% отримували державну підтримку для здійснення енергоаудиту, 1,9% використовували податкові пільги при

Діаграма 2.3.

Які види державної підтримки використовувало Ваше підприємство?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств (кількість опитаних n=203). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей із переліку, який зачитував інтерв'юер. Названі види підтримки впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

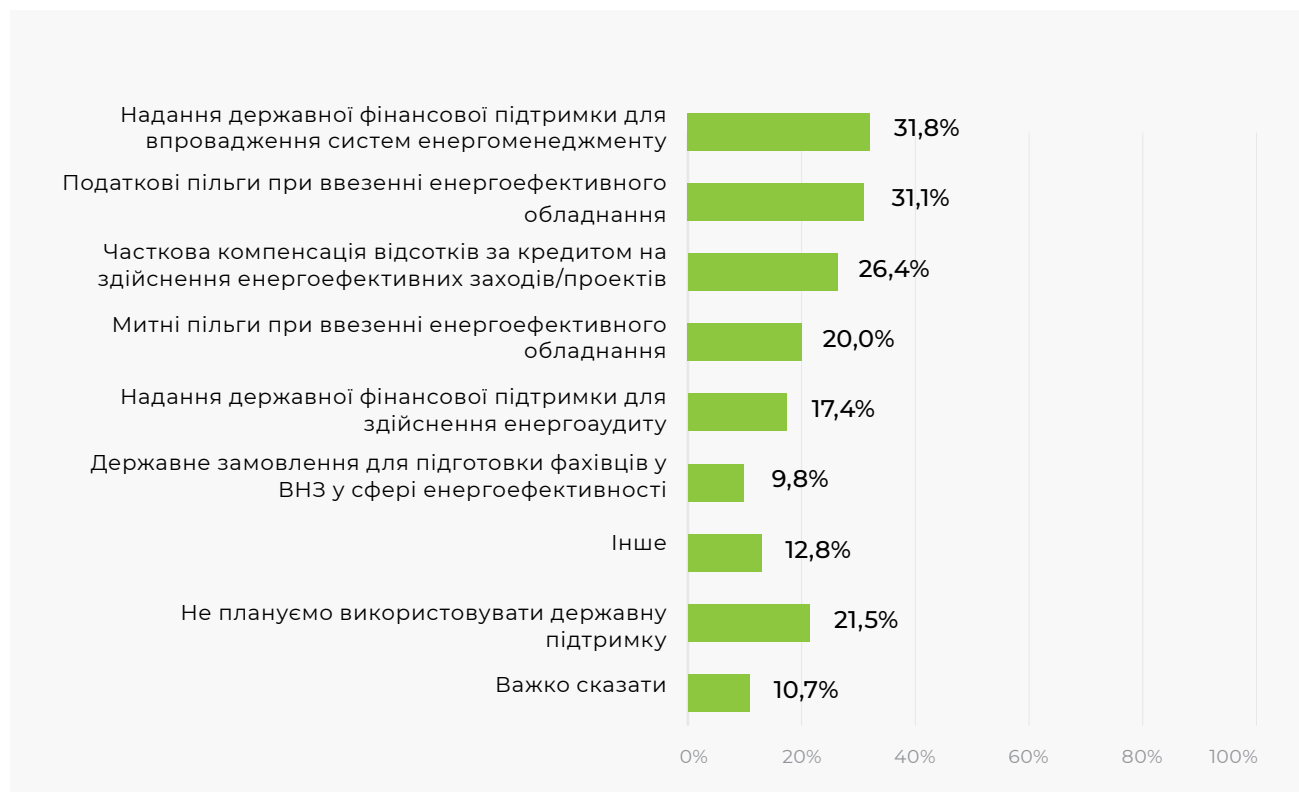
ввезенні енергоефективного обладнання, 1,4% – митні пільги при ввезенні енергоефективного обладнання, 0,04% (1 з опитаних підприємств) – державне замовлення для підготовки фахівців у ВНЗ у сфері енергоефективності. Інше, що називали опитані, – залучення коштів на відкриття нового філіалу, нічний тариф на використання електроенергії, «невтручання» та ін.

Державною підтримкою дещо частіше користуються великі підприємства, аніж середні або малі: певні види державної підтримки, які вони використовували, назвали 37,8% великих, 14,1% середніх, 10,8% малих підприємств. Зокрема, серед великих підприємств дещо більший відсоток тих, хто використовував податкові пільги при ввезенні енергоефективного обладнання (такий вид державної підтримки використовували 13,5% великих, 3,1% середніх, 1,0% малих підприємств) або митні пільги при ввезенні енергоефективного обладнання (8,1% великих, 0% середніх, 2,0% малих). Щодо використання інших видів державної підтримки різниця не є статистично значимою (на рівні 0,05).

Попри загалом невисокий рівень обізнаності та досвіду використання державної підтримки у сфері енергоефективності, значна частина підприємств зацікавлені у використанні тих чи інших видів державної підтримки у майбутньому: лише 21,5% підприємств не планують використовувати державну підтримку, 10,7% не впевнені, і дві третини (67,8%) назвали певні види державної підтримки, які вони хотіли б використати у майбутньому (Діаграма 2.4).

Діаграма 2.4.

Які види державної підтримки Ви б хотіли використати у майбутньому?

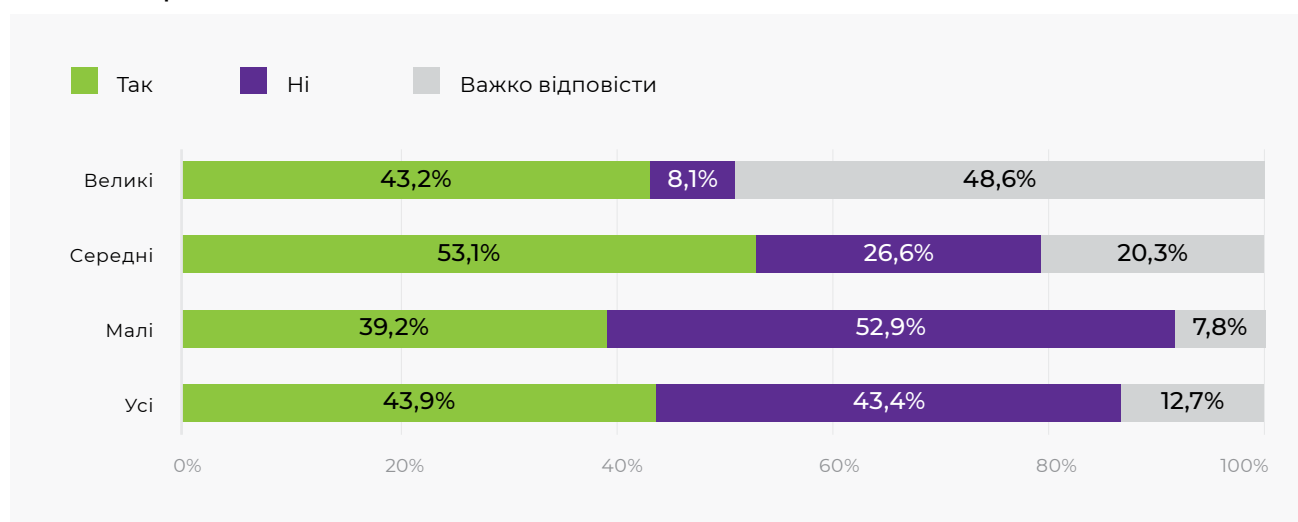
Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств (кількість опитаних n=203). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей із переліку, який зачитував інтерв'юер. Названі види підтримки впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

Найбільше підприємств висловлюють інтерес до можливості отримання державної фінансової підтримки для впровадження систем енергоменеджменту (31,8% усіх підприємств), податкових пільг при ввезенні енергоефективного обладнання (31,1%), компенсації відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів/проєктів (26,4%), дещо менше – митних пільг при ввезенні енергоефективного обладнання (20,0%), державної фінансової підтримки для здійснення енергоаудиту (17,4%). Із перелічених варіантів найменший відсоток підприємств вказали, що вони хотіли би використати у майбутньому державне замовлення для підготовки фахівців у ВНЗ у сфері енергоефективності (9,8%). Інші види бажаної підтримки, які назвали опитані, – безповоротна фінансова допомога, безвідсотковий кредит на закупівлю обладнання, зменшення тарифів, зменшення ціни на електроенергію, податкові пільги для комунальних підприємств, пільгове кредитування, довгострокова оренда обладнання (лізинг), державне фінансування розвитку науки та ін.

У можливості використання державної підтримки у сфері енергоефективності більшою мірою зацікавлені великі підприємства. Зокрема часткову компенсацію відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів/проєктів планують використовувати 45,9% великих підприємств, порівняно із 32,8% середніх і 22,5% малих; надання державної фінансової підтримки для здійснення енергоаудиту планують використовувати 40,5% великих підприємств, порівняно із 23,4% середніх, 13,7% малих; державне замовлення для підготовки фахівців у ВНЗ у сфері енергоефективності хотіли б використовувати у майбутньому 40,5% великих підприємств, 14,1% середніх, 6,9% малих. Щодо інших видів державної підтримки різниця між великими та рештою підприємств, за даними опитування, не є значимою (на рівні 0,05).

Діаграма 2.5.

Чи використовуватиме Ваше підприємство державну підтримку у вигляді компенсації частини відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів/ проєктів?

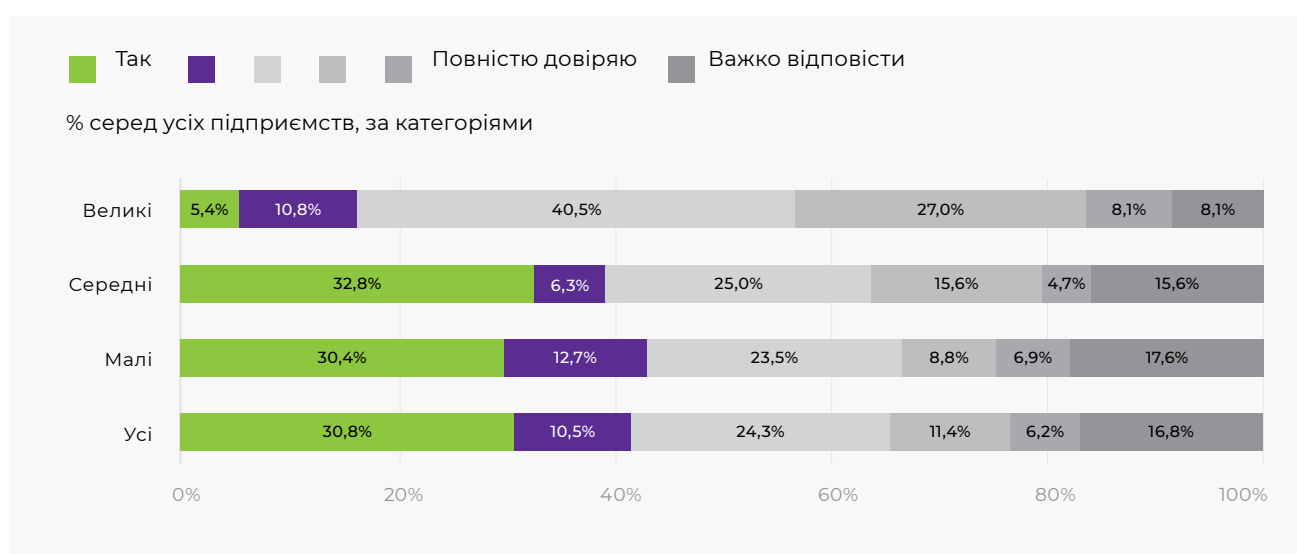

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Державну підтримку у вигляді компенсації частини відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів або проєктів стали би використовувати 43,9% підприємств, ні – 43,4%, і 12,7% не змогли дати однозначної відповіді на це запитання (Діаграма 2.5).

Діаграма 2.6.

За 5-ти бальною шкалою, де 1 – зовсім не довіряю, а 5 – повністю довіряю, оцініть, будь ласка, наскільки Ви довіряєте програмам державної підтримки для підприємств.

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Відсоток тих, хто однозначно не планує використовувати державну підтримку у вигляді компенсації частини відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів, – серед малих підприємств (52,9%), найменший – серед великих (8,1%), хоча майже половина представників великих підприємств вказали, що вони не знають, чи стане їхнє підприємство використовувати подібний вид державної підтримки.

Ті, хто вказав, що їхнє підприємство не планує використовувати державну підтримку у вигляді компенсації частини відсотків за кредитом на здійснення енергоефективних заходів, серед причин, чому так, найчастіше відзначали, що вони не планують брати кредит (здійснюють необхідні заходи за власний кошт) або не планують здійснювати енергоефективні заходи/проєкти. В частині випадків названими причинами, чому підприємства не хочуть використовувати такий вид державної підтримки, були недовіра до державних програм, негативний досвід у минулому, нестабільність поточної ситуації тощо.

Загалом, за даними опитування, багато підприємств ставляться до програм державної підтримки із недовірою:

серед усіх підприємств 41,3% вказали, що вони зовсім або скоріше не довіряють програмам державної підтримки для підприємств (1–2 бали за шкалою від 1 – зовсім не довіряю до 5 – зовсім довіряю), 24,3% – частково довіряють, частково ні (3 бали за вказаною шкалою) і 17,6% – скоріше або повністю довіряють (4–5 балів за вказаною шкалою) (Діаграма 2.6).

Рівень довіри до програм державної підтримки вищий серед великих підприємств, натомість середні і малі підприємства налаштовані переважно скептично: серед великих підприємств програмам державної підтримки підприємств скоріше або повністю довіряють 35,1%, зовсім або скоріше не довіряють – 16,2%; середніх – довіряють 20,3%, ні – 39,1%; малих – довіряють 15,7%, ні – 43,1%. Середня оцінка довіри за шкалою від 1 – зовсім не довіряю до 5 – зовсім довіряю, за відповідями представників великих підприємств склала 3,2 бала, середніх і малих – 2,4 бала.

Досвід залучення кредитних коштів під реалізацію проєктів з енергоефективності

Серед усіх підприємств, охоплених дослідженням, кредитну історію за напрямком реалізації проєктів із модернізації основних фондів (розвиток/реконструкція) мають 21,3%, зокрема серед великих підприємств досвід залучення кредитних коштів мають 45,9%, середніх – 32,8%, малих – 14,7% (Діаграма 2.7).

Абсолютна більшість (86,0%) тих, хто вказав, що їхнє підприємство має досвід залучення кредитних коштів на проєкти із розвитку/реконструкції, вказали, що їхнє підприємство вчасно сплатило всі виплати за кредитом, 5,3% – ні, і решта 8,7% не впевнені у цьому питанні. Статистично значимої різниці залежно від категорії підприємства (великі, середні, малі) у цьому питанні дані опитування не демонструють.

Діаграма 2.7.

Чи має Ваше підприємство кредитну історію (кредит) за напрямком реалізації проєктів із модернізації основних фондів (розвиток/реконструкція)?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Близько 13,6% усіх підприємств мають досвід у розробленні проектно-кошторисної документації для залучення кредитних коштів під реалізацію проектів у сфері енергоефективності. Відсоток тих, хто має такий досвід, вищий серед великих підприємств, аніж малих: серед великих підприємств досвід розробки проектно-кошторисної документації для отримання кредиту під реалізацію проектів у сфері енергоефективності мають 29,7%, середніх – 20,3%, малих – 9,8% (Діаграма 2.8).

Діаграма 2.8.

Чи має Ваше підприємство досвід у розробленні проектно-кошторисної документації для залучення кредитних коштів під реалізацію проектів у сфері енергоефективності?

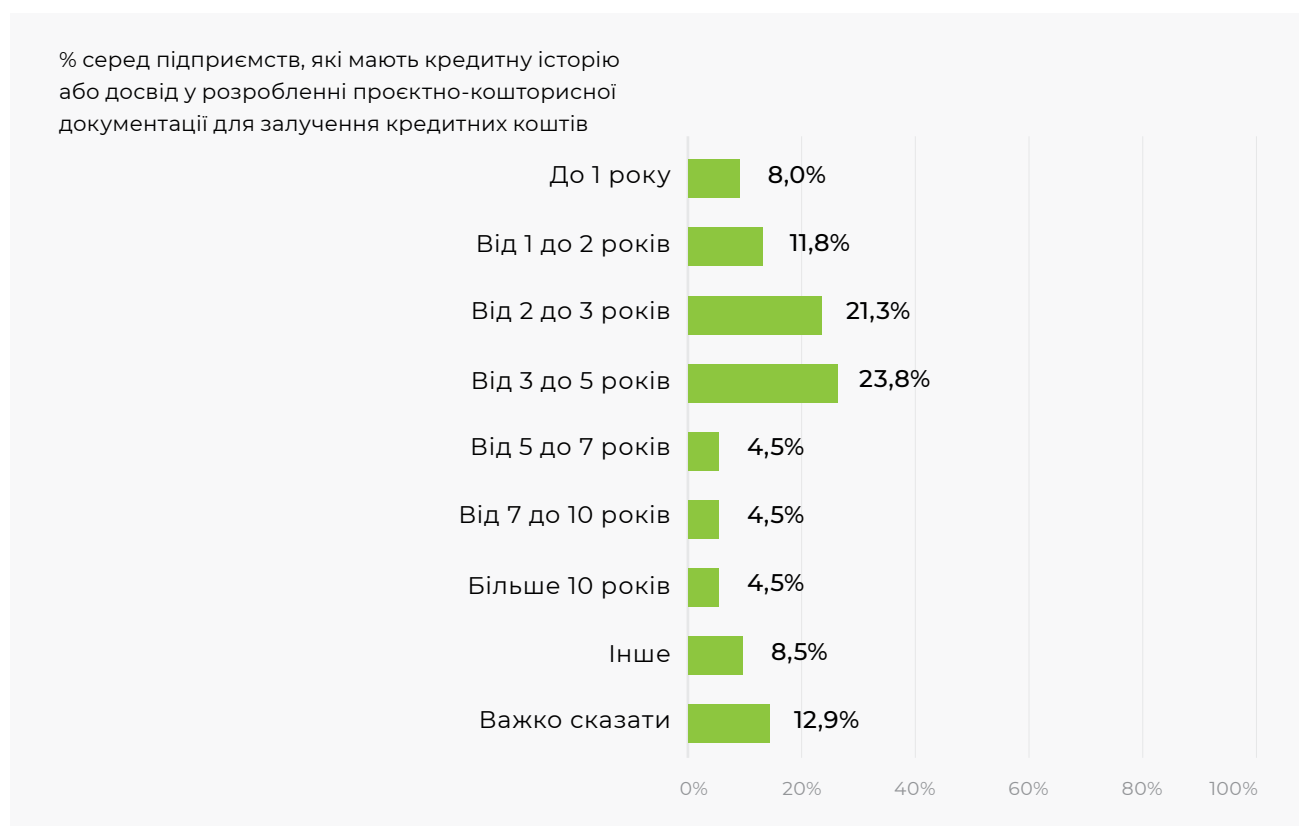
Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

За словами опитаних підприємств, які мають кредитну історію або досвід у розробленні проектно-кошторисної документації для отримання кредиту під реалізацію проектів у сфері енергоефективності, обсяг кредитування, який підприємствам необхідно було залучити для проведення заходів з енергоефективності, у більшості випадків перевищував 1 мільйон гривень, незалежно від категорії підприємства. Названі представниками великих підприємств проекти та обсяг фінансування включали: встановлення сонячної електростанції (2 млн євро, близько 59 млн гривень за поточним офіційним курсом); утеплення, заміна вікон (обсяг фінансування – 1 млн доларів, що становить близько 26,9 млн гривень за поточним офіційним курсом гривні); модернізація котельні (17 млн грн); будівництво когенераційної установки (5 млн грн); утеплення приміщень (2 млн грн); проект щодо використання внутрішніх ресурсів, гаряче водопостачання, опалення (800 тис. грн); сонячні батареї (230 тис. грн). Серед проектів або заходів з енергоефективності, які назвали представники середніх підприємств, – власна

ГЕС (необхідний обсяг фінансування – 80 млн грн), модернізація систем електропостачання (40 млн грн), реконструкція котельні зі встановленням теплового насосу (8 млн грн), модернізація існуючого обладнання (6 млн грн), утеплення пташника (5 млн грн), заміна на енергоефективне обладнання при виробництві води для охолодження (5 млн грн), альтернативні джерела енергії (5 млн грн), реконструкція котельні (3 млн грн). Проєкти та обсяг кредитування, яке необхідно залучити для проведення заходів з енергоефективності, які назвали представники мали підприємств: реконструкція очисних споруд (20 млн грн), забір і переробка стоків з метою енергозбереження (100 тисяч євро, близько 3 млн гривень за поточним офіційним курсом), реконструкція котла (5,5 млн грн), модернізація опалення (5,5 млн грн), сонячна електростанція (5 млн грн), модернізація опалення в дитячих садочках (500 тис. грн).

Діаграма 2.9.

Який строк кредитування прийнятний для Вашого підприємства для проведення заходів/ проєктів з енергоефективності?

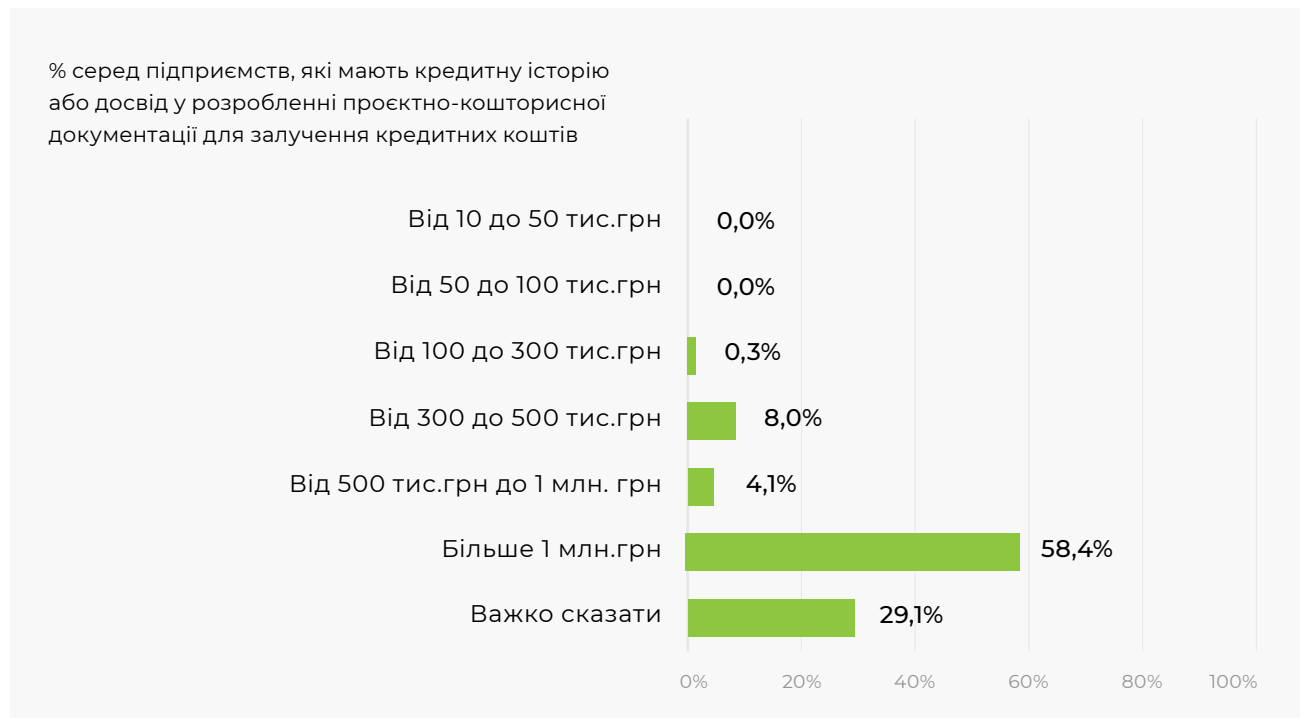

Примітка: Наведено відсоток до підприємств, які мають кредитну історію або досвід у розробленні проєктно-кошторисної документації для залучення кредитних коштів під реалізацію проєктів у сфері енергоефективності (кількість опитаних n=37). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей.

Для більшості підприємств, які мають кредитну історію або досвід у розробленні проєктно-кошторисної документації для залучення кредитних коштів під реалізацію проєктів у сфері енергоефективності, найбільш прийнятними строками кредитування для проведення заходів з енергоефективності є від 2 до 3 років (21,3%) або від 3 до 5 років (23,8%). Близько п'ятої частини підприємств вказали, що для них прийнятне кредитування на строк до 2-х років (8,0% – до 1 року, 11,8% – від 1 до 2 років), 13,6% – на термін понад 5 років (4,5% – від 5 до 7 років, 4,5% – від 7 до 10 років, і 4,5% – більше 10 років) (діаграма 2.9).

Діаграма 2.10.

Який обсяг кредитування прийнятний для Вашого підприємства для проведення заходів/ проєктів з енергоефективності?

Примітка: Наведено відсоток до підприємств, які мають кредитну історію або досвід у розробленні проєктно-кошторисної документації для залучення кредитних коштів під реалізацію проєктів у сфері енергоефективності (кількість опитаних n=37). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей.

Прийнятний для підприємств обсяг кредитування для проведення заходів/проєктів з енергоефективності у більшості випадків перевищує 1 мільйон гривень: з-поміж підприємств, які мають кредитну історію або мають досвід у розробленні проєктно-кошторисної документації для залучення кредитних коштів під реалізацію проєктів у сфері енергоефективності, жодне не назвало прийнятним для них обсяг кредитування до 100 тисяч гривень, 12,4% вказали, що для них прийнятним обсягом кредитування є від 100 тисяч до 1 мільйона гривень (0,3% – від 100 до 300 тис. грн, 8,0% – від 300 до 500 тис. грн, 4,1% – від 500 тис. до 1 млн грн), і 58,4% – більше 1 мільйона гривень. Решта (29,1%) вказали, що їм важко відповісти на це запитання.

За словами опитаних, більшість (60,0%) підприємств, які мають кредитну історію або досвід у розробленні проєктно-кошторисної документації для залучення кредитних коштів під реалізацію проєктів у сфері енергоефективності, мають можливість співфінансування проєктів енергоефективності при частковому залученні кредитних ресурсів на такий проєкт, 23,2% – ні, і решта 16,8% не змогли дати однозначну відповідь на це запитання.

Джерела співфінансування проєктів енергоефективності при частковому залученні кредитних ресурсів, які назвали представники опитаних підприємств, – насамперед власні кошти, в поодиноких випадках – бюджет міста, банківський кредит.

Аспекти законодавства, які необхідно вдосконалити для підвищення ефективності споживання енергоресурсів у реальному секторі економіки

Аспекти, які, на їхню думку, можна було б вдосконалити для підвищення ефективності споживання енергоресурсів у реальному секторі економіки, назвали трохи менше половини (44,9%) представників підприємств, хоча в частині випадків опитані висловлювали загальні побажання, без уточнення стосовно конкретних аспектів законодавства. Зокрема опитані відзначали наступне:

- Спростити нормативну базу, більш чітко прописання законів, доведення законодавчої бази «до розуму» тощо;
- Стимулювати впровадження енергоефективних заходів через податкові пільги, розвиток інформаційних програм; більш ефективна система дотації або кредитування для підприємств, які впроваджують енергоефективність, тощо.
- Доступне кредитування, як довготермінове, так і короткотермінове; компенсація відсотків за кредитом; зменшення податкового навантаження на час окупності проєкту з енергоефективності тощо;
- Митні пільги (ввезення нового обладнання без податку);
- Прозорі схеми по наданню підтримки бізнесу у сфері енергоефективності; спростити процедуру оформлення, підвищити обізнаність стосовно наявних програм підтримки тощо;
- Зниження цін на енергоресурси для підприємств;
- Зменшити тиск контролюючих органів;
- Боротьба із корупцією в державі та монополією на енергоринку;
- Відновити споживання електроенергії за періодом і часом;
- Впровадження ринку електроенергії;

- Удосконалити закон «Про ринок електричної енергії» (цит.: «Изменение закона об энергетике, недавно принятый с привязкой к жизни. Как за 2 дня угадать часовое потребление между 12 и 13 часами дня?»)
- Скасувати плату енергопостачальним компаніям за електроенергію та розподілення наперед, впровадити оплату за фактом споживання;
- Стабілізація цін на енергоносії;
- Щоб не змінювалися тарифи на зелену енергетику, та ін.

03

Наявність кадрових ресурсів

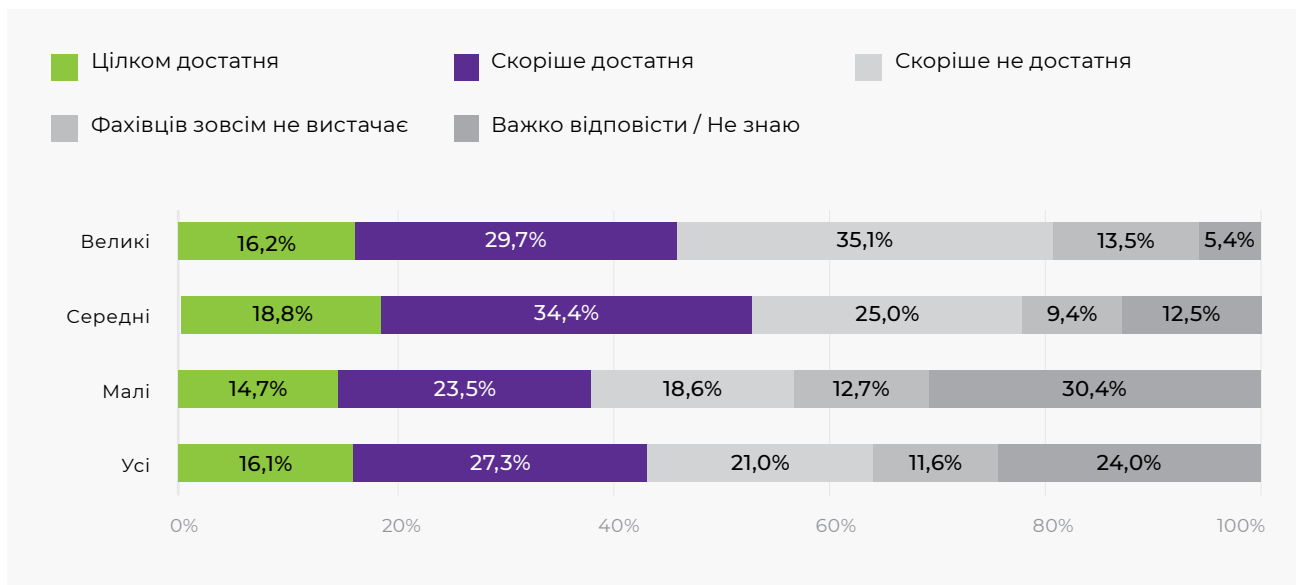
Потреба підприємств у фахівцях у сфері енергоефективності

Підприємства по-різному оцінюють достатність фахівців у сфері енергоефективності на ринку праці: більшість (43,3%) вважає, що таких фахівців достатньо, 32,7% – не достатньо, і 24,0% вказали, що їм важко відповісти на це запитання (Діаграма 3.1).

Підприємства подібним чином оцінюють те, чи достатньо фахівців у сфері енергоефективності на ринку праці, незалежно від категорії підприємства, хоча представники малих підприємств дещо частіше вказували, що їм важко оцінити, чи достатньо таких фахівців, чи ні: серед великих підприємств вказали, що фахівців у сфері енергоефективності достатньо, 45,9% (ні – 48,6%, не знають – 5,4%), середніх – достатньо на думку 53,1% (ні – 34,4%, не знають – 12,5%), малих – достатньо на думку 38,2% (ні – 31,4%, не знають – 30,4%).

Діаграма 3.1.

На Вашу думку, чи достатня кількість фахівців у сфері енергоефективності на ринку?

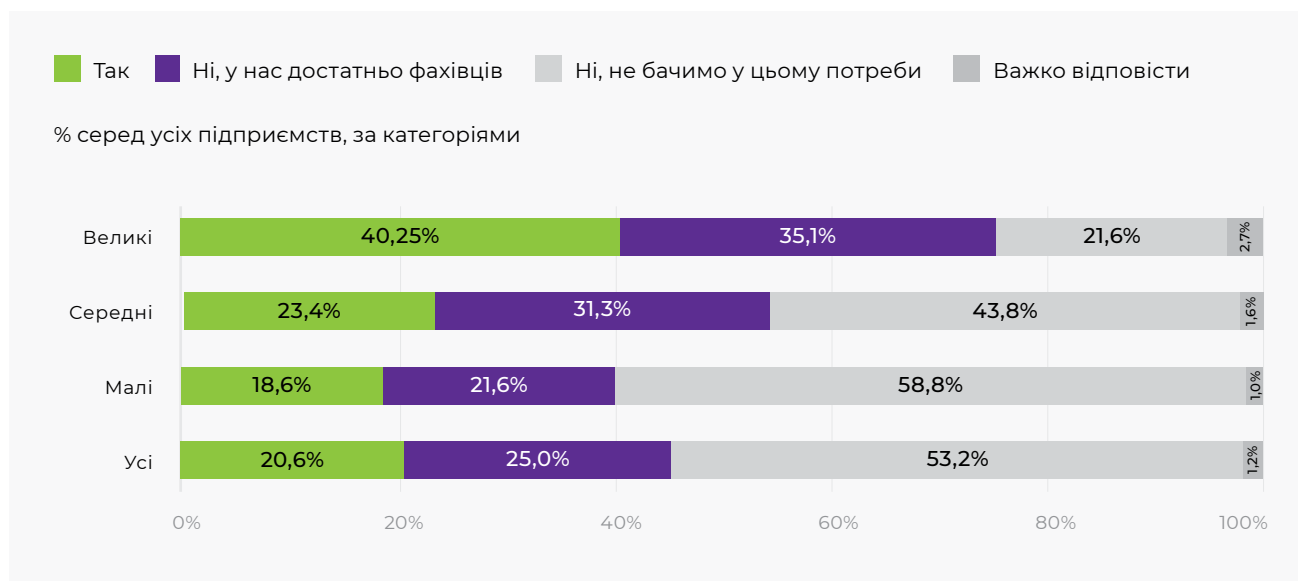

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

За даними опитування, фахівців у сфері енергоефективності потребують 20,6% підприємств, чверть (25,0%) мають достатньо фахівців, і 53,2% не бачать потреби у тому, щоб мати таких фахівців у себе на підприємстві (Діаграма 3.2).

Діаграма 3.2.

Чи потребує Ваше підприємство фахівців у сфері енергоефективності?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Найбільшою мірою фахівців у сфері енергоефективності потребують великі підприємства: серед великих підприємств фахівців у сфері енергоефективності потребують 40,5%, середніх – 23,4%, малих – 18,6%.

Відповідаючи на запитання, яких саме фахівців у сфері енергоефективності потребує їхнє підприємство, представники підприємств найчастіше відзначали, що вони потребують енергетиків (інженер-енергетик, головний енергетик, енергетики, які розуміються на теплі, вентиляції, тощо), енергоаудиторів, менеджерів з енергоефективності, електриків/інженерів-електриків, електромеханіків, електромонтерів, фахівців із альтернативної енергетики, теплоенергетики, а також інших фахівців, зокрема фахівців із промислового насосного обладнання, працівників контрольно-вимірвальних приладів автоматики, інженерів з експлуатації обладнання та ін.

Потреба в додатковому навчанні фахівців підприємств з питань енергоефективності

За даними опитування, значна частина підприємств зацікавлені в навчанні з питань енергоефективності: близько половини (52,8%) підприємств вказали, що фахівці їхнього підприємства потребують додаткового навчання з питань енергоефективності, 45,2% – ні (Діаграма 3.3).

Більший інтерес до навчання фахівців із питань енергоефективності виявляють великі та середні підприємства, аніж малі: серед великих та середніх підприємств вказали, що їхні фахівці потребують додаткового навчання, близько двох третин (64,3% великих підприємств, 70,8% середніх), серед малих – третина (37,5%).

Діаграма 3.3.

Чи потребують фахівці Вашого підприємства додаткового навчання з питань енергоефективності?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Теми, навчання з яких цікавить підприємства, – енергозбереження, підвищення ефективності використання енергоресурсів, зменшення споживання енергоресурсів, удосконалення систем енергопостачання, нові технології та обладнання у сфері енергозбереження, теплоефективність, теплоізоляція, альтернативні джерела енергії, залучення кредитних коштів, розробка проектно кошторисної документації, підбір обладнання, обрахунок окупності, програмне забезпечення для обрахунку енергоспоживання, опанування сучасного обладнання для енергоаудиту та ін.

04

Джерела інформації

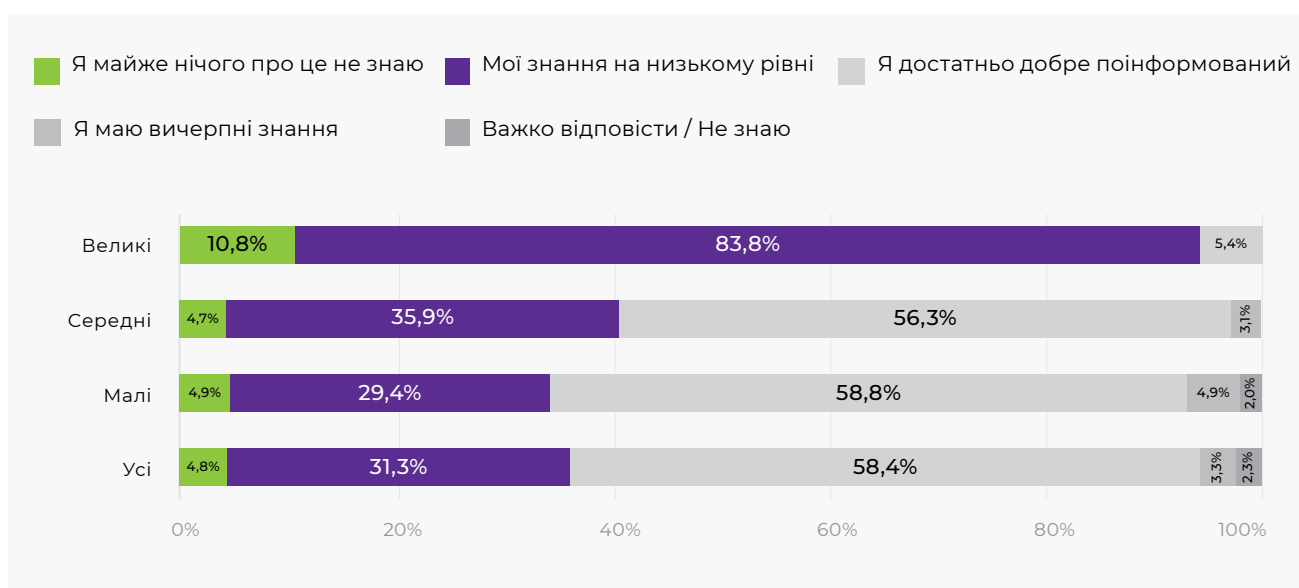
Обізнаність і джерела інформації стосовно енергоефективності

Більшість опитаних представників підприємств (61,6%) оцінюють власний рівень обізнаності у питаннях енергозбереження як високий (58,4% – достатньо добре поінформовані, 3,3% – мають вичерпні знання), і 36,0% вважають себе недостатньо обізнаними із цих питань (31,3% вказали, що їхні знання на низькому рівні, 4,8% – майже нічого про це не знають) (Діаграма 4.1).

За даними опитування, вищою мірою у питаннях енергозбереження обізнані опитані представники великих підприємств: серед представників великих підприємств знають достатньо або мають вичерпні знання 89,2%, середніх – 56,3%, малих – 63,7%.

Діаграма 4.1.

Оцініть, будь ласка, рівень Вашої обізнаності у питаннях енергозбереження?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Основними джерелами інформації про енергоефективність для підприємств є новинні інтернет-сайти (із цього джерела інформацію про енергоефективність отримують 67,1%) та законодавчі або нормативно-правові акти (42,8%). Відносно менше представників бізнесу отримують інформацію про енергоефективність із соціальних мереж (27,9%), від колег, знайомих (25,2%), найменше – із телебачення (16,2%), газет або журналів (16,0%), радіо (7,5%) (Діаграма 4.2).

Діаграма 4.2.

З яких джерел Ваше підприємство отримує інформацію про енергоефективність?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств (кількість опитаних n=203). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

Великі підприємства в середньому використовують більше джерел інформації про енергоефективність, аніж середні або малі:

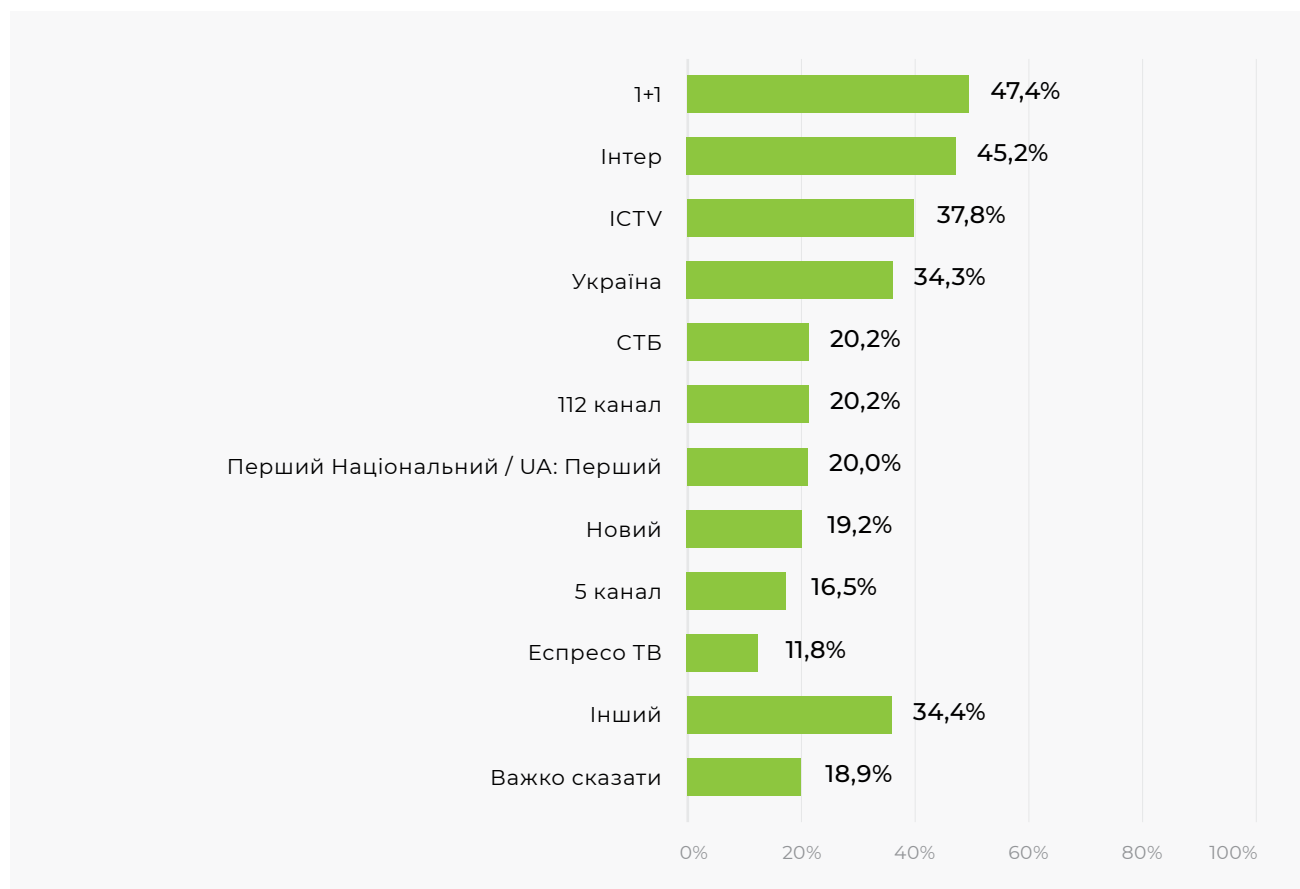
середня кількість джерел, названих представниками великих підприємств, становить 3,2, середніх – 2,3, малих – 1,9 джерела. Зокрема, серед великих підприємств більший відсоток тих, хто отримує інформацію про енергоефективність із законодавчих та нормативно-правових актів (це джерело інформації використовують 70,3% великих, 57,8% середніх і 34,3% малих підприємств), газет, журналів (вказали 48,6% великих, 18,8% середніх, 13,7% малих підприємств), від колег або знайомих (40,5% великих, 29,7% середніх, 22,5% малих підприємств), а також радіо (24,3% великих, 7,8% середніх, 6,9% малих підприємств). Інші джерела із переліку (новинні сайти, соціальні мережі, телебачення) використовує приблизно однаковий відсоток підприємств не залежно від категорії (різниця не значима на рівні 0,05).

Найбільш популярними телеканалами, які дивляться представники бізнесу для отримання інформації про енергоефективність, є «І+І»

(цей канал дивляться 47,4% тих, хто вказав, що отримує інформацію про енергоефективність із телеканалів), «Інтер» (45,2%), ICTV (37,8%) та «Україна» (34,3%).

Діаграма 4.3.

Які саме телеканали Ви найчастіше дивитеся для отримання інформації про енергоефективність?

Наведено відсоток до тих підприємств, які отримують інформацію про енергоефективність із телеканалів (кількість опитаних n=41).

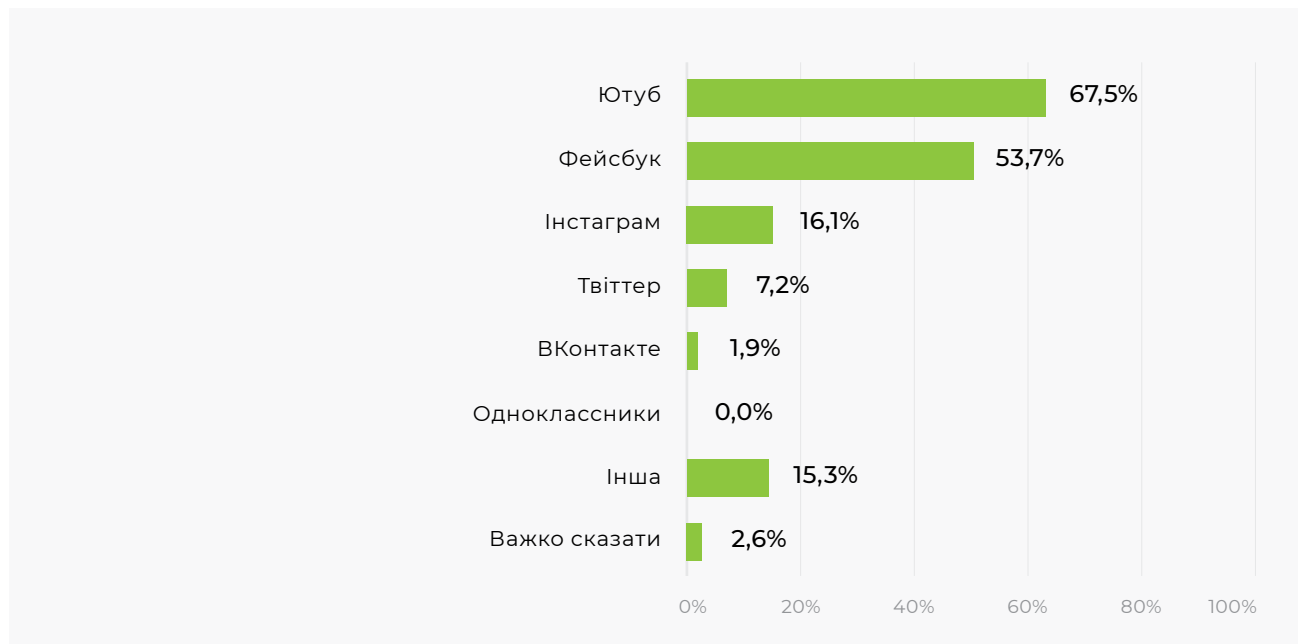
Примітка: Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

Інші канали менш популярні: серед телеканалів, які вони дивляться найчастіше для отримання інформації про енергоефективність, СТБ назвали 20,2% тих, хто отримує інформацію про енергоефективність із телеканалів, «112 канал» – 20,2%, Перший національний – 20,0%, «Новий» – 19,2%, «5 канал» – 16,5%, «Еспресо ТВ» – 11,8% (Діаграма 4.3). Інші названі телеканали – «Перший діловий», «24 канал», «Прямий», «Мега» та ін.

Із соціальних мереж, найбільш популярними джерелами інформації про енергоефективність є YouTube (отримують інформацію про енергоефективність 67,5% тих, хто серед джерел інформації вказав соціальні мережі) та Facebook (53,7%), меншою мірою – Instagram (16,1%), Twitter (7,2%) і найрідше – ВКонтакте (1,9%), Однокласники (0,0%); (Діаграма 4.4). Інше назване – Телеграм, а також стрічка рекомендацій чи пошук в Google.

Діаграма 4.4.

З яких саме соціальних мереж Ви найчастіше отримуєте інформацію про енергоефективність?

Примітка: Наведено відсоток до тих підприємств, які отримують інформацію про енергоефективність із соціальних мереж (кількість опитаних n=59). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

Зацікавленість представників бізнесу в користуванні інформаційним ресурсом щодо енергоефективності

Понад дві третини (68,1%) представників підприємств вказали, що вони користувалися б ресурсом, на якому зібрана вся актуальна інформація про енергоефективність в Україні та на підприємствах зокрема, 27,4% – ні, і 4,5% вказали, що їм важко сказати напевне (Діаграма 4.5).

Інтерес до подібного ресурсу висловили більшість представників підприємств, не залежно від категорії (76,9% великих, 75,0% середніх, 64,2% малих, різниця не є статистично значимою на рівні 0,05).

Діаграма 4.5.

Чи користувалися б Ви ресурсом, на якому зібрана вся актуальна інформація про енергоефективність в Україні та на підприємствах зокрема? енергоефективності?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Із запропонованого переліку тем, найбільше представників бізнесу хотіли би бачити на такому ресурсі державні програми енергозбереження для підприємств (33,6% тих, хто вказав, що вони користувалися б ресурсом з питань енергоефективності) та новини у сфері енергоефективності (33,6%). Близько чверті (23,6%) зацікавлені в інформації про способи збереження тепла, енергії, води для підприємств, 18,5% хотіли би бачити на такому ресурсі статистичні дані щодо споживання тепла, енергії, води підприємствами. Меншою мірою представників бізнесу цікавлять державні програми

Діаграма 4.6.

Яку інформацію/матеріали Ви хотіли б бачити на ресурсі про енергоефективність в Україні?

Примітка: Наведено відсоток до тих підприємств, представники яких вказали, що вони користувалися б ресурсом, на якому зібрана вся актуальна інформація про енергоефективність в Україні, та на підприємствах зокрема (кількість опитаних n=111). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням відсотка серед усіх підприємств, яким ставилося запитання.

енергозбереження для населення (16,2%), способи збереження тепла, енергії, води для населення (14,3%), дані про обсяг коштів, використаних на оплату комунальних платежів приватними підприємствами (8,9%), а також статистичні дані щодо споживання тепла, енергії, води населенням (8,9%) (Діаграма 4.6).

Інші теми назвали майже половина (47,8%) представників бізнесу, які висловили інтерес до ресурсу стосовно енергоефективності в Україні. Зокрема, інформація, яку хотіли би бачити представники бізнесу на такому ресурсі, – актуальна нормативна документація, законодавчі зміни, що стосуються енергоефективності, новітні технології у сфері енергозбереження, історії успіху, досвід інших підприємств у впровадженні енергоефективних заходів, приклади вдалих енергоефективних заходів на аналогічних підприємствах, інформація стосовно обладнання (котли, опалення, вікна, тощо), альтернативні джерела енергії, поради спеціалістів, інформація щодо кредитування, муніципальних програм, навчання персоналу, грантів тощо, вартість поставки електроенергії, вартість альтернативних джерел енергії, принципи обрахунку окупності та ін.

05

Обмін досвідом

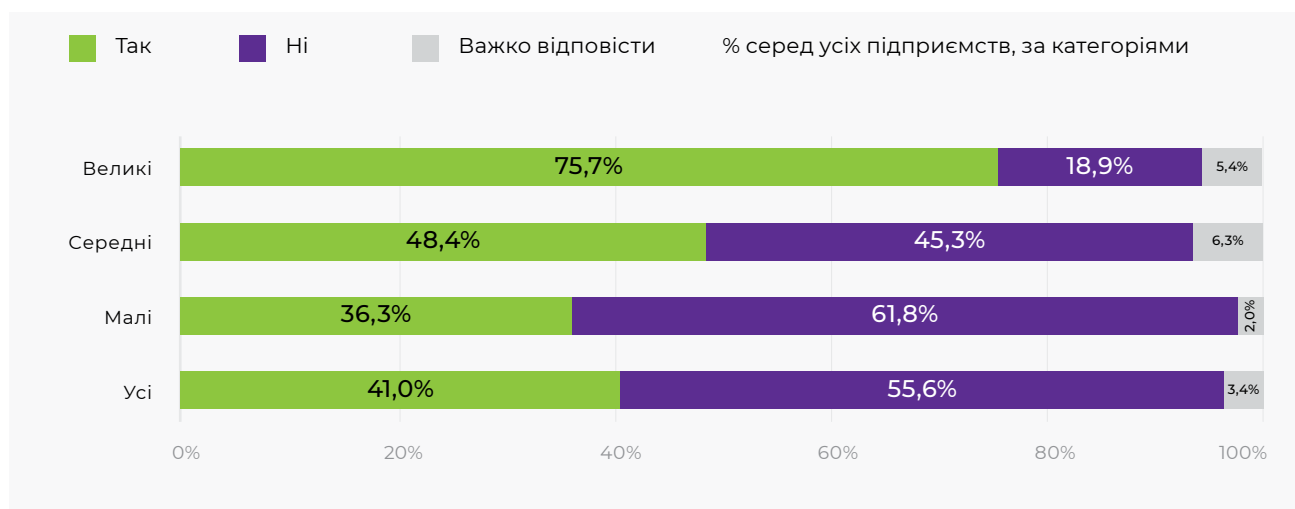
Здійснення обміну досвідом у сфері енергоефективності

За даними опитування, близько 41,0% підприємств здійснюють обмін досвідом у сфері енергоефективності із підприємствами своєї галузі. Відсоток тих, хто займається обміном досвідом із підприємствами своєї галузі, суттєво вищий серед великих підприємств: серед великих підприємств обмін досвідом здійснюють 75,7%, середніх – 48,4%, малих – 36,3% (Діаграма 5.1).

Підприємства, які займаються обміном досвідом із іншими підприємствами, переважно здійснюють це у формі особистого спілкування (особисті зустрічі, спілкування через інтернет, телефоном тощо) з колегами із інших підприємств або на заходах різного формату (форуми, виставки, організовані підприємством зустрічі, засідання, конференції, наради, поїздки на інші підприємства, екскурсії, навчальні семінари тощо).

Діаграма 5.1.

Чи здійснює Ваше підприємство обмін досвідом у сфері енергоефективності із підприємствами своєї галузі?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Ті, хто вказав, що їхнє підприємство не здійснює обмін досвідом із іншими підприємствами, найчастіше відзначали, що вони цим не займаються, оскільки не бачать у цьому потреби, не цікавилися або не замислювалися над цим, не вважають доцільним або не мають досвіду, знайомств із іншими підприємствами, зручних каналів комунікації, фахівця, який цим займатиметься, тощо.

Понад половина (58,5%) підприємств вказала, що їхнє підприємство здійснюватиме поширення власних успішних практик енергоефективності для підприємств своєї галузі, 31,8% – ні.

Готовність ділитися інформацією про власні успішні практики із іншими підприємствами своєї галузі висловили понад половина підприємств, не залежно від категорії (67,6% великих, 59,4% середніх, 57,8% малих, різниця не є статистично значимою на рівні 0,05) (Діаграма 5.2).

Діаграма 5.2.

Чи здійснюватиме Ваше підприємство поширення власних успішних практик енергоефективності для підприємств своєї галузі?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Відповідаючи на запитання, як саме вони планують поширювати власні успішні практики енергоефективності, представники підприємств відзначали, що вони планують ділитися досвідом з колегами на зустрічах, в форматі проведення спільних конференцій, на виставках тощо, при особистому спілкуванні, надавати консультації, якщо до них звертатимуться, запрошувати представників інших підприємств, розміщувати інформацію на сайті, сторінці Facebook чи інших соціальних мережах, ресурсі з енергоефективності (якщо такий ресурс буде створений), у формі статті в журналі тощо.

Підприємства, які не планують поширювати інформацію про власні успішні практики енергоефективності для підприємств своєї галузі, серед причин, чому так, називали комерційну таємницю, конфіденційність, конкуренцію, а також те, що вони не мають успішного досвіду, часу, бажання чи можливості цим займатися, їм важко підтримувати комунікацію (розташовані в сільській місцевості тощо), або що вони не бачать сенсу, оскільки їхній досвід не є унікальним (усім відомі стандарти, такі заходи і так втілюють усі тощо), або, навпаки, винятковий для їхнього підприємства і не актуальний для інших (вузько направлене підприємство, подібних підприємств дуже мало тощо).

Участь у публічних заходах у сфері енергоефективності

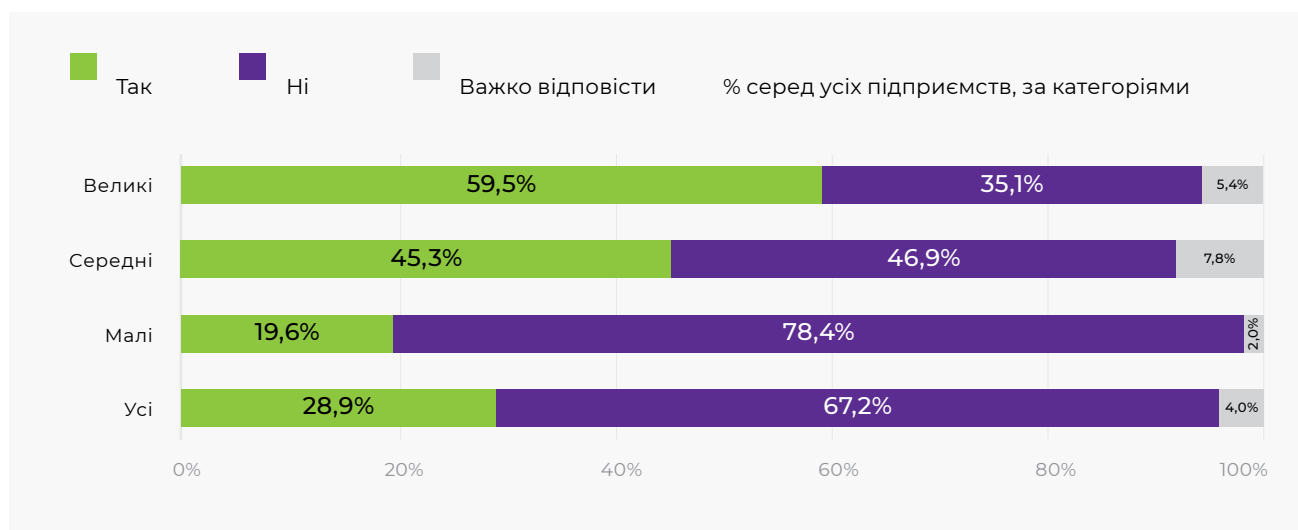
Участь у публічних заходах у сфері енергоефективності (конференціях, форумах тощо) беруть 28,9% підприємств, ні – 67,2%. У публічних заходах більшою мірою беруть участь великі і середні підприємства, аніж малі: серед великих підприємств участь у публічних заходах у сфері енергоефективності беруть 59,5%, середніх – 45,3%, малих – 19,6% (Діаграма 5.3).

Заходи, в яких беруть участь підприємства, – спеціалізовані виставки з енергоефективності, конференції, форуми різного рівня (місто, область, країна, міжнародні), заходи Торгово-промислової палати, участь в Клубі енергоефективності тощо.

Підприємства, які не беруть участі в публічних заходах, у частині випадків не зацікавлені (немає потреби, не актуально, нічого цікавого, достатньо інформації із інтернету тощо), в частині – не беруть участі через відсутність грошей, часу, фахівців, непоінформованість про заходи, які проводяться (не запрошували, не знають, де і коли проводяться заходи) тощо.

Діаграма 5.3.

Чи бере участь Ваше підприємство у публічних заходах у сфері енергоефективності (конференції, форуми тощо)?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

Участь в освітніх заходах у сфері енергоефективності

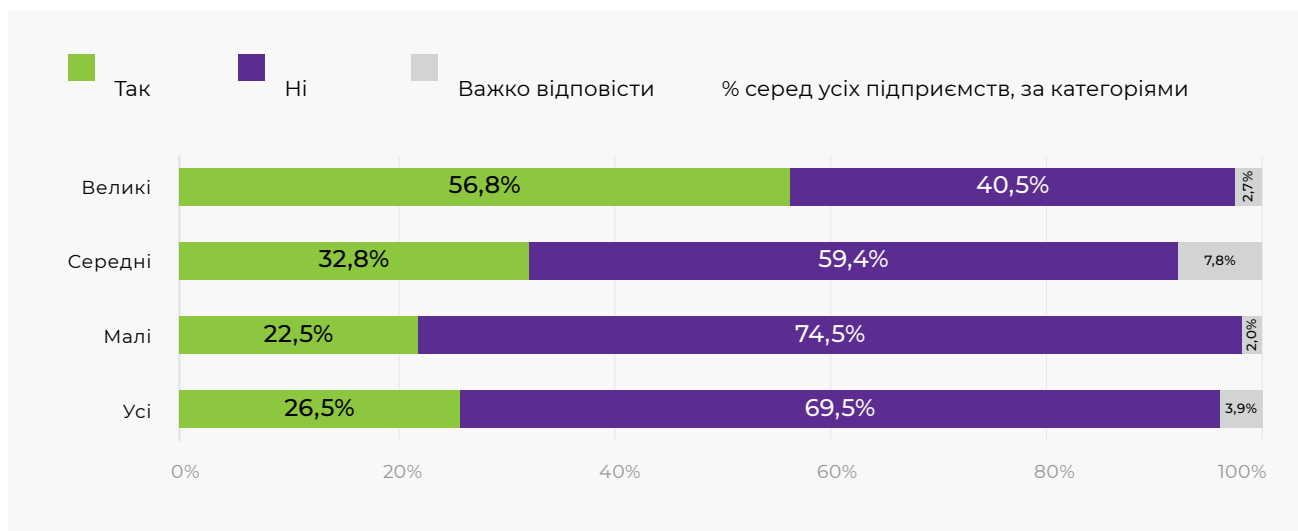
В освітніх заходах у сфері енергоефективності беруть участь 26,5% підприємств, ні – 69,5%. Участь в освітніх заходах більшою мірою беруть великі підприємства: серед великих підприємств участь в освітніх заходах брали 56,8%, середніх – 32,8%, малих – 22,5% (Діаграма 5.4).

Освітні заходи, в яких брали участь представники підприємств, включають відвідування семінарів або курсів з енергоефективності фахівцями підприємства, участь у вебінарах, відвідування лекцій, виступів експертів, проходження курсів підвищення кваліфікації; частина підприємств самі проводять освітні заходи, зокрема проводять семінари, влаштовують екскурсії для керівників, фахівців, приймають студентів на практику тощо.

Причини, чому підприємства не беруть участі в освітніх заходах у сфері енергоефективності, – відсутність зацікавленості у подібних заходах (немає потреби, нічого цікавого, не є пріоритетом, достатньо інформації із інтернет тощо) або відсутність можливості (немає часу, грошей, фахівця, інформації про заходи тощо).

Діаграма 5.4.

Чи бере участь Ваше підприємство в освітніх заходах у сфері енергоефективності (навчання, семінари тощо)?

Примітка: Наведено відсоток до усіх опитаних підприємств, із розподілом за категоріями (кількість опитаних n=37 для великих, n=64 для середніх і n=102 для малих підприємств; усього n=203).

